

Mësim besimi në shkollat tona publike

Nga Emërim Koçi

Mësimi i fesë në shkollat tona publike nuk ka gjetur akoma formulën e duhur të zgjidhjes dhe shpresojmë që së shpejti të marrim një zgjidhje, e cila do të jetë e dobishme për të gjithë shoqërinë shqiptare. Mësim-besimi në shkollat publike është një e drejtë hyjnore dhe njerëzore e garantuar nga Konventat Ndërkombëtare të nënshkuara edhe nga shteti, si: Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara më datën 10.12.1948, ka nxjerrë rezolutën 217 (kapitulli III), neni 18, ku thuhet: “Çdo njeri ka të drejtë lirinë e mendimit, të ndërgjegjës dhe lirinë e shprehjes së përkatësisë fetare... dhe kjo liri nënkupton praktikimin e lirshëm të fesë nëpërmjet mësimi, kryerjen e ritualeve fetare dhe mbajtjen e saj.” Ndërsa në nenin 26 po të kësaj Deklarate thuhet: “Prindërit kanë të drejta themelore që për fëmijët e tyre të zgjedhin llojin e arsimit.” Rezoluta e Asamblesë së Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara 2200 A (XXI) e miratuar më 16.12.1966, ndërsa e hyrë në fuqi më 23.03.1976 në nenin 18 alinea 1 thotë: “Secili person ka të drejtë në lirinë e mendimit të ndërgjegjës dhe të fesë. Kjo liri nënkupton shfaqjen e lirshme të ndjenjave fetare qoftë në mënyrë individuale apo në bashkësi, si publikisht ashtu edhe privatisht, nëpërmjet praktikimit të lirshëm të ritualeve fetare dhe mësimi të fesë. Ndërsa në alinenë 4 po të këtij neni thuhet: “Shtetet anëtare të këtij Pakti, obligohen që ta respektojnë lirinë e prindërve, ose të kujdestarëve të fëmijëve, që fëmijëve të tyre t’u sigurojnë arsimin fetar dhe moral, i cili është në përputhje me bindjet e tyre personale. Nene të ngjashme hasim pothuaj në të gjitha Konventat Ndërkombëtare, ato me karakter botëror, evropian apo edhe Islam. Nga sa theksova më lart unë personalisht e shikoj, se feja me të vërtetë është një komponente kyçe në edukimin e mirëfilltë të brezave dhe gjeneratave të reja, për më tepër kur në shoqërinë tonë shqiptare, viteve të fundit jemi dëshmitarë të lulëzimit të dukurive negative, të cilat për ne pothuaj kanë qenë të huaja. Droga, alkooli dhe prostitucioni kanë marrë përmasa aq tragjike, sa që tashmë nuk flitet për këto dukuri vetëm në mesin e studentëve, madje as të atyre të shkollave të mesme. Beteja tashmë ka filluar për shpëtimin e filloristëve, të cilët janë vënë në shënjestër të huliganëve, narkomanëve, shpërndarësve dhe të tjerëve, që nga këta filiza të rinj të prodhojnë njerëz të varur nga narkotikët.

A nuk mjaftojnë këto fakte, që ne ta ngremë zërin më fuqimisht për t’u thënë stop këtyre dukurive të rezikshme, apo duhet të heshtim edhe më, e të bëjmë sehir si shikues pasivë? A nuk është parim fetar dhe njerëzor që përpjekjeve rebeluese të njerëzve të këqij t’u ndalet hovi me të gjitha mjetet e metodat. Nëse nuk e bëjmë këtë tani, atëherë heshtja ndaj dukurive të tilla do të jetë një involvim i heshtur në atë krim, që në të ardhmen do të na sjellë pasoja të kobshme e tragjike.

Rrugëdalja e vetme në këtë rast është feja dhe arsimimi fetar i brezit të ri. Ky është shpëtimi, sepse feja me të vërtetë mund të

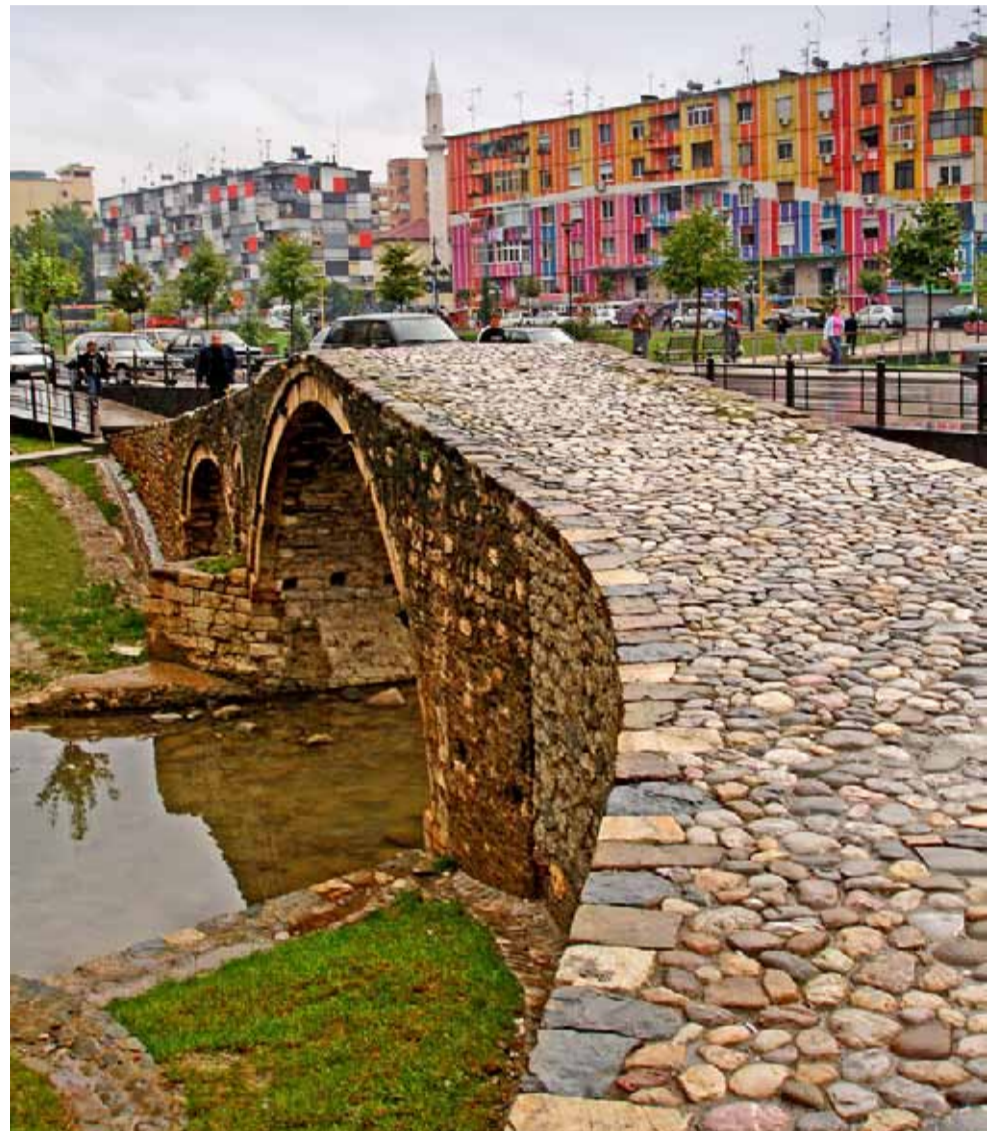
ndikojë pozitivisht në luftën e pakompromis kundër këtyre dukurive, sepse kodeksi i moralit të saj është shumëdimensional. Ajo në radhë të parë zotëron të gjitha mundësitë, që të riut t’ia kthejë dinjitetin e humbur e të nëpërkëmbur. Vetëm një edukim i mirëfilltë fetar është në gjendje që njeriun, i cili qëndron pa shpresë buzë humnerës, ta rikthejë fuqishëm në jetë, ta bëjë një personalitet të fuqishëm, i cili do të jetë nesër i dobishëm për mbarë shoqërinë.

Lufta ndaj narkomanisë dhe prostitucionit duhet të zhvillohet nëpër shkolla e jo në xhami. Ajo duhet të jetë një luftë me mjete dhe metoda edukative, duhet të jetë një luftë për krijimin e parakushteve të një atmosfere shpirtërore për mbijetesë, çka do të thotë më mirë ta parandalosh se sa të shërosh. Por është mjaft për t’u habitur, se në shkrimet nëpër media kundër luftës ndaj narkomanisë dhe prostitucionit, me tendenca të qëllimta gjithnjë mungon faktori religjioz, i cili gjatë tërë historisë ka luajtur rolin e një rregullatori moral e disiplinues të jetës së shoqërisë njerëzore.

Nevojat e domosdoshme e të natyrshme të shoqërisë njerëzore për mësim-bësimin.

1. Nevoja e intelektit për të njohur të vërtetat e mëdha të ekzistencës: Nevoja e njeriut për besim fetar është një e drejtë, që buron nga nevoja e tij për të njohur vetveten dhe për të njohur ekzistencën e madhe që e rrethon, domethënë për të marrë përgjigjen e duhur të këtyre pyetjeve që e preokupojnë njerëzimin dhe për të cilat nuk ka dhënë përgjigje të qartë dhe të shëndoshe askush me parë. Njeriut i vijnë në mendje pyetje të rëndësishme që kanë nevojë për përgjigje të plota. Prej tyre janë: Prej ku? Deri ku? Përse? Prej ku kam ardhur unë dhe kjo gjithësi e pafundme? A jam krijuar vetvetiu apo ekziston një krijues që krijon? Kush është Ai? Çfarë më lidh mua me Të? Deri ku shkohet pas këtij udhëtimi (pas vdekjes); përfundon jeta e shkurtër mbi sipërfaqen e tokës me vdekjen, apo pas saj ekziston një jetë tjetër, ku shpërblehet punë-miri dhe ndëshkohet punë-keq? Përse është krijuar njeriu? Përse njeriu është i pajisur me intelekt dhe vullnet? Përse i është nënshtruar atij gjithçka që ekziston në qiej e tokë? Cili është qëllimi i krijimit të tij dhe si ta dijë atë? Këto pyetje kërkojnë përgjigje dhe nuk mund t’i marrim ato përveç nese i referohemi besimit të shëndoshtë dhe të pastër.

Besimi që e njofton njeriun, se është krijuesë e një Krijuesi të Madh, i Cili e përsosi krijimin e njeriut, i dha shpirtin dhe e begatoi me dhuntitë e Tij të pakufishme. Besimi është ai që i mëson njeriut, se çfarë ka pas vdekjes. Besimi e njofton njeriun, se pas kësaj bote ekziston jeta e varrezave e më vonë jeta e pafundme e ahiretit, ku secili do të shpërblehet për atë që ka punuar në këtë botë. Besimi iu jep përgjigje pyetjeve: Përse është krijuar njeriu? Përse është i privilegjuar dhe i nderuar ai? Ai ka ardhur në këtë botë për t’u sprovuar dhe për të adhuroar vetëm Allahun xh.sh., për të ndërtuar tokën dhe për ta shfrytëzuar atë siç dëshiron Krijuesi. Njeriu që nuk jeton me besim të pastër dhe të shëndoshtë jeton i çorientuar dhe i trishtuar në errësirat e dyshimit, çoroditjes dhe injorancës.

2- Nevoja e natyrës (fitres) njerëzore për të besuar.

Pak më lart përmendëm, se intelektu i njeriut ka nevojë për besim të drejtë. Këtë lloj besimi e kërkon edhe natyra e pastër e njerëzore (fitreja), pa te cilën ai do të ishte i pikëlluar, i etur shpirtërisht dhe i mangët kudo dhe kurdoherë. Prandaj lidhja e njeriut me besim të drejtë do ta qetësonte shpirtërisht, do ta siguronte njeriun pas frikës së kapluar dhe në fund do të ndjente sikur e ka gjetur vetveten. Për këtë edhe Kurani Famëlartë e konsideron besimin si vetë fitreja (natyra e pastër dhe e lindur njerëzore): Allahu xh.sh. thotë: “Përqendro veten tënde sinqerisht në fenë e pastër, i larguar prej çdo të kote, (e ajo fe), është feja e Allahut në të cilën i krijoi njerëzit, s’ka ndryshim (mos ndryshoni) të

asaj natyrshmërie të krijuar nga Allahu, ajo është feja e drejtë, por shumica e njerëzve nuk e dinë.” (Kurani 30: 30).

3- Nevoja e shoqërisë njerëzore për qetësi psikike dhe qetësi shpirtërore.

Të besosh në Allahun xh.sh., në drejtësinë dhe mëshirën e Tij, se dhe ekzistenca e botës së përjetshme i dhuron njeriut shëndet dhe qetësi psikike, fuqi shpirtërore dhe gjallëron tek ai ndjenjën e shpresës, optimizmit dhe durimit. Kurse ata që jetojnë pa besim në këtë botë- në veçanti kur i godet ndonjë fatkeqesi – i kaplon depresioni, trishtimi dhe pesimizmi, sa që bien nën ndikimin e fatkeqësive të kësaj bote dhe si rezultat i kësaj, ose vetëvriten, ose kanë probleme psikike.

4 - Nevoja e shoqërisë për motive dhe norma etike brenda besimit.

Fq 4 / Nacional-komunizmi dhe abuzimi me imazhet

Nga: Roald A. Hysa

Fq 5 / Nji pasqyrë nga tragjedia e Çamërisë Ç’na thotë nji imam nga qarku i Filatit.

Fq 7 / Paralele përvjetorësh Shqipëri-Kuvajt

Nga Neki Kaloshi

Fetva / Akademia e Fikhut Islam me qendër në Mekë

Autopsia e kufomave

Lavdia i takon Allahut, paqja dhe bekimet e Tij qofshin për Profetin tonë Muhamed, pas të cilit nuk ka profet tjetër, për familjen dhe shokët e tij. Asambleja e Akademisë së Fikhut Islam, pranë Ligës së Botës Islame, në Sesionin e saj të dhjetë të mbajtur në Mekën e nderuar nga data 24 Sefer 1408/ 17 Tetor 1987 deri në datën 28 Sefer 1408/ 21 Tetor 1987 mori në shqyrtim temën "Autopsia e kufomave" dhe pas diskutimeve dhe opinioneve të shprehura nxori këtë vendim:

Duke u nisur nga domosdoshmëritë, të cilat nuk mund të përmbushen vetëm se nëpërmjet autopsisë së kufomave, dhe nga fakti se ky akt konsiderohet një veprim me interes shumë më të madh sesa dëmi që shkaktohet duke cenuar dinjitetin e njeriut të vdekur, Asambleja e Akademisë së Fikhut Islam pranë Ligës së Botës Islame vendosi si më poshtë:

Së pari: Lejohet kryerja e autopsisë së kufomave për njërin nga qëllimet e mëposhtme:

1- Hetimi i një çështje penale, për të verifikuar shkaqet e vdekjes ose kryerjen e një krimi, kur shkaqet e vdekjes janë të paqarta për gjykatësin dhe rruga e vetme për të njohur ato është autopsia.

2- Verifikimi i sëmundjeve që diktojnë kryerjen e një autopsie, kur rezultat e nxjerra prej saj shërbejnë për marrjen e masave parandaluese dhe mjekimin e duhur për të tilla sëmundje.

3- Për dhënien dhe marrjen e mësimeve në mjekësi, siç veprohet në fakultetet e mjekësisë.

Së dyti: Kryerja e autopsisë për qëllime mësimdhënie duhet t'i nënshtrohet këtyre normave:

1- Nëse kufoma i përket një personi të njohur është kusht që ai të ketë dhënë leje për kryerjen e autopsisë në trupin e tij përpara vdekjes së tij, ose nëse trashëgimtarët e tij japin leje pas vdekjes së tij. Autopsia nuk duhet të kryhet mbi kufomën e një njeriu që nuk lejohet t'i merret jeta, por vetëm nëse kjo autopsi bëhet në raste domosdoshmërie.

2- Duhet që autopsia të kufizohet vetëm në masën e domosdoshme, në mënyrë që të mos keqpërdoren kufomat e njerëzve të vdekur.

3- Autopsia e kufomave të grave duhet të kryhet vetëm nga mjeket gra, me përjashtim të rasteve kur është e pamundur që të sigurohet prezenca e tyre.

Së treti: Në çdo rast, është detyrë që të gjitha pjesët e kufomës, së cilës i është bërë autopsia, të varrosen. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin për Profetin tonë Muhamed, për familjen dhe shokët e tij.

Burimi: <http://www.themwl.org/Fatwa/default.aspx?d=1&cid=112&l=AR&cid=12>

Varrosja e muslimanit në arkivol

Lavdia i takon Allahut, paqja dhe bekimet e Tij qofshin për Profetin tonë Muhamed, pas të cilit nuk ka profet tjetër, për familjen dhe shokët e tij. Sesionin e tetë/ vendimi i pestë. Datë: 7/5/1405 h. që korrespondon me 28/1/1985 e.s. Asambleja e Akademisë së Fikhut Islam mori në shqyrtim çështjen e paraqitur në pyetjen e ardhur nga drejtori i përgjithshëm i Rinisë Islame dhe kryetari i delegacionit të Shoqatës Islamike nga shteti Viktoria i Australisë, rreth gjykimin që ka varrosja e muslimanëve të vdekur në arkivole druri, siç praktikohet kjo tek të krishterët, duke shtuar gjithashtu se disa muslimanë atje e shohin si praktikë të mirë këtë gjë dhe e ndjekin në mënyrë të vazhdueshme, edhe pse qeveria e shtetit në fjalë ua ka lejuar muslimanëve të varrosen sipas mënyrës islame, pra me qefinë dhe pa arkivol. Pas konsultimeve dhe diskutimeve për çështjen në fjalë, Asambleja e Akademisë së Fikhut vendosi si më poshtë:

1- Çdo vepër apo sjellje që kryen një musliman duke pasur si qëllim t'i ngjasojë dhe imitojë jomuslimanët, është e ndaluar fetarisht nga hadithe tepër të qarta dhe të drejtpërdrejta profetike.

2- Nëse varrosja nëpër arkivole bëhet me qëllim për t'i ngjarë jomuslimanëve, atëherë kjo është e ndaluar (haram), por nëse nuk bëhet me qëllim për ngjasimi me ta, atëherë ajo është e papëlqyer (mekruh), kur ky veprim është i panevojshëm, përndryshe nuk ka asnjë problem.

Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin për Profetin tonë Muhamed, për familjen dhe shokët e tij.

Burimi: <http://www.themwl.org/Fatwa/default.aspx?d=1&cid=103&l=AR&cid=11>

Nevoja e njeriut për besim të vërtetë pasqyrohet edhe në nevojat e shoqërisë për motive që do ta nxisin për punë të mira dhe kryerjen e obligimeve, madje edhe atëherë kur nuk ka kush e ndjek apo e shpërblen. Po ashtu shoqëria ka nevojë për norma etike, që do t'ia ndreqnin marrëdhëniet në mes njerëzve dhe do ta obligojnë secilin prej tyre të ndalet në kufijtë e tij, e jo të shkelë ne kufijtë e tjetrit. Këto motive dhe norma nuk mund t'i vendosin ligjet njerëzore, sepse qëndrueshmëria dhe vlefshmëria e tyre mund të jetë e mangët nga shumë aspekte. Për atë nevojitet një vetëkontroll që buron nga brendia e shpirtit dhe e psikes njerëzore, që rrjedh nga zemra, e cila nëse është e pajisur me besim ekspozon vetëm punët e mira, e në të kundërtën punët e liga rrjedhin nga zemra e prishur e tij.

5- Nevoja e shoqërisë për bashkëpunim dhe përkrahje besimi.

Besimi i forte dhe i vërtetë luan një rol të rëndësishëm në lidhjet mes njerëzve në shoqëri, duke i konsideruar ata të gjithë të barabartë dhe robër përpara një Zotit të vetëm-Krijuesit të tyre, dhe fëmijë të një prindi që i ka trashëguar. Allahu xh.sh. thotë: O ju njerëz! Keni frikë Zotin tuaj që ju ka krijuar prej nje veteje të vetme (Ademit).", Kurani 4:1. Gjithashtu Ai thotë: O ju njerëz, vërtetë Ne ju krijuam juve prej një mashkulli dhe një femre, ju bëmë popuj e fise që të njiheni ndërmjet vetit." Kuran 49:13. Besimi mbjell vllazërim ndërmjet besimtarëve. Këtë e vërteton Kurani Famëlartë: "S'ka dyshim se besimtarët janë vëllezër." Kuran 40: 10. Kjo vllazëri është frytdhënëse dhe dobiprurëse në shpirtin dhe jetën e njeriut, saqë besimtari dëshiron për vëllain e vet besimtar atë që dëshiron për veten e vet, madje e favorizon nevojën e tij përpara vetes.

6- Mësim besimi i fesë në këndvështrimin socialo-shoqëror.

Besimi dhe Feja e lartëson njeriun me virtyte të larta humane e morale. Ato e forcojnë, e pastrojnë dhe e lartësojnë shpirtin, dhe konsiderohen si mjete të përparimit dhe zhvillimit të vazhdueshëm. Besimi dhe feja i afrojnë njerëzit ndërmjet tyre, ndezin virtytin e mbrojtjes së njëri-tjetrit, zhvillojnë lirinë personale dhe forcojnë shoqërinë. Ato i edukojnë njerëzit për idealet më të larta siç mund të jetë dashuria për atdheun, duke i shpënë në heroizëm e martirizim; Në tragjedite e jetës njerëzimit e mban të gjallë shpresa tek pavdekshmëria; Frymëzon aktivitete individuale, sociale, artistike, emocionale, familjare, politike dhe edukative; Orienton synimet njerëzore drejt vlerave sublime hyjnore; Ndikon në formimin e unitetit të anëtarëve të shoqërisë nëpërmjet predikimit dhe kontrollit të zbatimit të vlerave dhe normave unike; Riafirmon solidaritetin e grupit, sidomos në momente të rëndësishme së veçantë individuale e shoqërore, si lindja, martesja dhe vdekja; Ndihton për funksionimin normal të shoqërisë, për stabilizimin e institucioneve kryesore të saj; Ka ndikim të madh në tërë jetën e njeriut, para së gjithash në integritetin e tij trupor dhe shpirtëror; Zotëron energji të medha, që mundësojnë ruajtjen e identitetit dhe kontinuitetit fetar e kombëtar, metafizik e historik, shpirtëror e moral. Me sa u tha më lart ne kuptojmë se besimi dhe feja janë përmbajtje konstituive shpirtërore dhe sikurse edhe kultura është paratekst për realizimin e një modeli thelbësisht njerëzor, human, historik e metahistorik, fizik e metafizik, inspirativ e kreativ.

7- Këndvështrimi im personal mbi mësim-besimin në shkollat publike.

Duke u nisur nga studimet dhe hulumtimet teologjike personale dhe

duke prekur dhe parë nga afër nevojën dhe gjendjen aktuale të arsimit publik në Shqipëri, dhe duke qenë pjesë e gjeneratës studentore të viteve të fundit në Fakultetin e Historisë Universiteti Shtetëror i Tiranës, ku edhe jam në vazhdim të masterit e shikoj të domosdoshëm aplikimin e lëndës fetare në shkollat publike, si një projekt i një rëndësie të veçantë kombëtare dhe fetare. Kjo për shkak se nxënësve të lodhur e të çorientuar do t'ju ofrojë njohuri për bazat e fesë, së cilës ata i përkasin. Lënda e Edukatës Fetare duhet të analizohet dhe studiohet mirë nga institucionet perkatese dhe o.j.f.-të, të përpilohen kurikulat e mirëfillta për parandalimin e dukurive negative që e kanë kapluar shoqërinë tonë shqiptare. Mund të merret për bazë modeli i mësim besimit që aplikohet në Austri, Kroaci apo Bosnjë (apo edhe vende të tjera), duke iu përshtatur specifikave të shoqërisë tradicionale shqiptare, me këtë rast rinia jonë do të qëndronte sa më larg alkoolit, drogës e prostitucionit. Fëmijët tanë lirshëm duhet të mësojnë për fenë e tyre, së cilët edhe i përkasin, e me këtë rast do të kthejnë vetëbesimin e tyre të nëpërkëmbur".

Këndvështrimi teologjiko-fetar mbi mësim-besimin në shkollat publike.

Dihet se dëshira jonë është e hershme, por dhe e shumicës dërmuese të popullatës muslimane është dhe mbetet futja e lëndës së mësim-besimit apo edukatës fetare në planprogramet shkollore. Megjithë neglizhencën e deri-tanishme të autoriteteve përkatëse kjo nuk duhet të na dekurajojë, përkundrazi duhet të na mobilizojë edhe më tepër, që të vetëorganizohemi, edhe më me ngulm të insistojmë në këtë të drejtë elementare për fëmijët tanë. Fundja ne si qytetarë kemi të drejtë të kërkojmë që fëmijët tanë të edukohen edhe me frymën fetare. Këtë e garantojnë Konventat dhe Deklaratat e ndryshme Ndërkombëtare.

Qëllimet (synimet) objektivat e edukimit fetar në shkollat publike:

Qëllimi i mësimin të edukatës fetare në arsimimin dhe edukimin fillor dhe të mesëm është, që nxënësit t'i afrohet një pasqyrë bazë për këtë botë, me theks të veçantë në jetën praktike fetare, si dhe pasqyrën për botën e ardhshme të amshueshme. Kjo do të thotë se fëmijët gjatë rritjes dhe zhvillimit të tyre, në mënyrë reale do të fitojnë njohuri për fenë e tyre, me të gjitha dimensionet e saj, duke filluar nga ana shpirtërore, morale, sociale dhe misionin e shenjtë të saj. Në këtë mënyrë duke i ofruar nxënësit këto njohuri duhet të kihet kujdes, që të gjitha këto njohuri rreth fesë të paraqiten nëpërmjet një dialogu të hapur e tolerant, duke i gërshtuar në këtë rast edhe teorinë dhe njohuritë e tjera..

Ofrimi i këtyre njohurive në të njëjtën kohë është informim real dhe përjetim praktik i fesë, duke u përpjekur, që konditat themelore të jetësohen në praktikë në të gjitha segmentet (fushat) e jetës; raporti (qëndrimi) ndaj Zotit, ndaj botës, ndaj njerëzve të tjerë dhe në fund edhe qëndrimi ndaj vetvetes. Kjo do të thotë, se qëllimi i edukatës fetare-islame është qasja informative dhe formative ndaj fesë, dhe formimi i një qëndrimi (pasqyre) ndaj botës, nga prizmi i besimit personal, duke respektuar maksimalisht edhe ndjenjat e besimeve të tjera.

Nëse anashkalohen këto synime e objektiva Ne do të jemi shumë të hapur, transparentë e tolerantë, por nuk do reshtim duke e kërkuar këtë të drejtë të pamohueshme. Nuk dëshirojmë që t'ia imponojmë askujt Islamit, por as nuk dëshirojmë që dikush në mënyra perfide të na shkëpusë fëmijët tanë nga tufa e të na i edukojë në frymën e ndonjë feje tjetër.

Gazeta LIDHJA - e përtrejavshme

Bordi botues:
Justinian Topulli
Genc Plumbi
Mustafa Tërniqi

Redaktor përgjegjës:
Roald A. Hysa

LIDHJA HOXHALLARËVE TË SHQIPËRISË

Unaza e Re, Rruga: Teodor Keko mbi Alfa Bank, Tirane-Shqipëri
lidjahoxhallareve@yahoo.com

Tel & Fax: +355 (0)48320160

<http://www.lidjahoxhallareve.com>

Oazi i shpirtit / Bazat e perceptimit dhe argumentimit në Islam

Nga Bledar Haxhiu

Falënderimi i takon vetëm Allahut, paqja dhe bekimet e Tij janë për Profetin Muhamed, për familjen e tij të pastër, shokët e tij besnikë dhe të gjithë ata që ndjekin rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit. Kurani në kundërshtim me atë që ishin idhujtarët, vendosi baza reale dhe origjinale në aspektin e argumentimit dhe të perceptuarit, në mënyrë që udhëzimi të jetë i ndërtuar në baza të shëndosha dhe rregulla të qarta. Nga këto baza mund të përmendim:

1- Lartësimi i dijes, ngritja e gradës së saj dhe përcërimi i injorancës.

Allahu i Lartësuar në Islam na urdhëron për t'u pajisur me dije: **"Dije (Mëso) se nuk ka Zot tjetër me të drejtë veç Allahut"** (Muhamed: 19.). Madje sikurse e dimë të gjithë, ajetet e para të cilat kanë zbritur prej Kuranit janë pesë ajetet e para të Sures Alak, të cilat nxisin për dije: **"Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka), e krijoi njeriun nga një droçkë gjaku! Lexo! Zoti yt është Bujari më i madh, i Cili, me anë të penës ia mësoi, ia mësoi njeriut ato që nuk i dinte"** (Alak: 1-5.). Mbështetja në dije, patjetër që do të hedhë poshtë legjendat e nuk do të lejojë ndikimin e tyre, po ashtu dija e bën njeriun të pavarur prej imitimit të verbër të njerëzve të humbur apo injorantë, nga ana tjetër do ta bëjë atë një person të ekuilibruar në fjalë dhe veprat e veta. Ndaj dhe fjala e Allahut: **"A janë të barabartë ata që dinë dhe ata që nuk dinë? Vetëm mentarët i pranojnë këshillat!"** (Zumer: 9.), është një shtysë dhe një sinjal, që njeriu të kërkojë dije, sepse kështu do të mund që besimin, fjalët dhe veprat e tij të jenë të pranuar, konform udhëzimit dhe me bazë të shëndoshë.

2- Sinqeriteti dhe paanshmëria në kërkimin dhe pasimin e të vërtetës.

Sinqeriteti është zemra dhe esenca, e cila e udhëheq njeriun drejt arritjes së të vërtetës. Po ashtu nëse shohim Profetin salallahu alejhi ue selem do të gjejmë se ai ka pranuar zakone dhe vepra, që gjendeshin në injorancë, porse ai i ngriti dhe i ndërtoi ato mbi baza të vërteta, larg syfaqësisë dhe kërkimit të famës, është pohuar se ai ka thënë: "Jam dërguar për të përsosur moralin e larta". (Ahmedi. E ka saktësuar Ibën Haxheri dhe Hakimi.) Sigurisht që paanshmëria është një rrugë e cila e shpie njeriun drejt së vërtetës dhe rrugës së të udhëzuarve. Allahu thotë: **"O besimtarë! Nëse i frikësoheni Allahut, Ai do t'ju japë aftësinë e të gjykuarit drejt"**. (Enfal: 29.)

3- Ndalueshmëria e të folurit për Allahun pa dije.

Allahu i Lartësuar i ka tërhequr vërejtjen robërve të Tij ndaj të folurit pa dije, sepse një gjë e tillë domosdoshmërisht do t'i shpjerë në sajesa dhe shpërfytyrime të realitetit, gjë e cila e çon njeriun në humbje dhe devijim. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaj: "Me të vërtetë, Zoti im ka ndaluar vetëm punët e pahijshme, qofshin të hapëta ose të fshehta dhe gjynahet, dhunimin pa të drejtë, t'i shoqërohet Allahut (në adhurim) diçka, për të cilën nuk ju ka dhënë kurrfarë të drejte dhe të thoni për Allahun atë që nuk e dini"**. (Araf: 33.) Kjo kërkon që njeriu të qëndrojë e të mos besojë diçka apo të thotë diçka tjetër, veçse pasi t'i sqarohet një gjë e tillë me dije të qartë.

4- Mbështetja në argumente dhe fakte.

Nga parimet më madhështore me të cilat dallohet feja Islame është dhe fakti se muslimani mbështetet në argumente dhe fakte, si dhe largohet e distancohet nga

çdo hamendësi; një gjë e tillë kërkon që çështjet të shihen të balancuara dhe atë që e mbështet argumenti e marrim dhe punojmë me të, sepse ajo është e vërteta. Me anë të këtij parimi bien dhe shkatërrohen të gjitha mitet e bestytnitë, madje të gjitha devijimet, të cilat nuk kanë asnjë lloj lidhje me këtë fe. Me këtë parim kanë qenë të ndërtuara të gjitha mesazhet e profetëve. Allahu thotë në Kurani: "Thuaju (o Muhamed): **"Nëse është e vërtetë ajo që thoni, atëherë sillni provën tuaj!"** (Bekare: 111.) Po ashtu i është drejtuar Profetit Muhamed salallahu alejhi ue selem me këto fjalë: **"Thuaju: "A i shihni ata që i adhuroni në vend të Allahut? Më tregoni, çfarë pjesë të Tokës kanë krijuar ata?! Mos vallë kanë ndonjë pjesë në krijimin e qiejve?! Më sillni një libër të shpallur para këtij (Kurani), ose ndonjë gjurmë tjetër të dijes hyjnore, nëse flisni të vërtetën!"** (Ahkaf: 4.) Nga ana tjetër e ka bërë të qartë se Ai i ka dërguar Profetët e Tij me argumente dhe fakte: **"Ne i çuam të dërguarit Tanë me prova të qarta dhe bashkë me ta zbritëm Librat (e shenjtë) dhe peshoren (e drejtësisë): që njerëzit të veprojnë drejt"**. (Hadid: 25.) Ndaj nisur nga ky aspekt gjejmë se Islami urdhëron e nxit për shenjtërimin e teksteve fetare, për punimin me to, bërjen e tyre gjykues në çështjet e paqarta dhe mos daljen prej tyre në aspektet, të cilat kanë të bëjnë me besimin dhe adhurimet. Kështu nëse do të shohim burimet nga ku muslimanët i ndërtojnë besimet dhe adhurimet, do të gjejmë se ato janë Kurani, fjala e Zotit tonë, e cila është fjala më e vërtetë dhe thënia më e drejtë, fjalë së cilës nuk i afrohet e kota në asnjë anë: **"Atij nuk mund t'i afrohet gënjeshtria nga asnjëra anë. Kjo është shpallje prej një të Urti, që meriton të gjitha lavdet"**. (Fusilet: 42.)

Pas tij vjen Suneti i Profetit, i cili nuk flet nga mendja e tij, por ajo është një shpallje, e cila iu dhurua atij. Allahu thotë: **"Ai nuk flet sipas qejfit të vet, por ajo (që thotë) është vetëm shpallje hyjnore, që i vjen atij"**. (Nexhm: 4-5.) Ndërsa Profeti salallahu alejhi ue selem ka thënë: "Më është dhuruar Kurani dhe diçka e ngjashme me të". (Ebu Daudi, saktësoi shejh Albani.) Në kategorinë e tretë vjen unanimiteti (ixhmai) i këtij umeti, i cili ndërtohet pikërisht nga dy burimet pararendëse dhe ka një forcë të pakontestueshme, prandaj gjejmë se Allahu tërheq vërejtjen për kundërshtimin e tij, duke e shoqëruar këtë me një kërcënim, ku thotë: **"Kushdo që e kundërshton të Dërguarin, pasi i është dhënë udhëzimi dhe ndjek rrugë tjetër nga ajo e besimtarëve, Ne e lëmë të ecë andej nga është nisur dhe do ta përcëllojmë në zjarrin e Xhehenemit; eh, sa vendbanim i keq që është ai!"** (Nisa: 115.) Ndërsa Profeti salallahu alejhi ue selem ka thënë: "Allahu nuk e bashkon umetin tim (apo ndoshta ka thënë: Umetin e Muhamedit) në të kotën, dhe dora e Allahut është me xhematin (bashkësinë)". (Tirmidhiu, e ka saktësuar shejh Albani.) Disa shembuj nga të parët tanë të mirë në punimit me Sunetin e Profetit salallahu alejhi ue selem. Na përcillet nga Abdullah bin Omeri, se ka thënë: Kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut salallahu alejhi ue selem të thotë: "Nëse gratë ju kërkojnë leje për të shkuar në xhami, mos i pengoni". Ndërkohë Bilal bin Abdullahu, i cili ishte aty dhe e dëgjoji këtë hadith tha: Pasha Zotin do t'i pengojmë. Abdullahu i kthye nga ai, i dha një të sharë të atillë, që se kisha dëgjuar kurrë prej tij dhe i

tha: «Të them ty fjalën e Profetit, ndërsa ti më thua do t'i ndaloj!»!!!... (Imam Muslimi, kapitulli i Namazit: 442.) Abdullah bin Zubejr Humejdju përcjell, se imam Shafiu një ditë tregoi një hadith të Profetit salallahu alejhi ue selem, dhe unë e pyeta: A punon me këtë hadith? Ai m'u përgjigj: "Mos më ke parë gjë të dal nga kisha e me litar në brez, që të tregoj hadithin e Profetit e të mos punoj me të! (Virtytet e Shafiu të Imam Bejhakiut: 1/474.)" Një gjë e tillë është përmendur edhe me Ibën Huzejmen Allahu e mëshiroftë. Në realitet shembuj të tillë në historinë e ndritur të dijetarëve të Islamit kemi pambarim, dhe nuk është mundësia t'i përmendim këtu të gjithë, por mjaftojnë këto dy shembuj për të na treguar, se si ata i shenjtëronin tekstet e Sheriatit dhe të qëndruarit tek ato, ndaj dhe Allahu iu dha sukses e i bëri imamllarë të kësaj feje e të udhëzuar.

5- Urdhërimi për meditim në krijimin e Allahut dhe faktet e Tij në gjithësi. Tekstet të cilat flasin për një gjë të tillë kanë ardhur në mënyrë masive, me to Allahu urdhëron krijesat e Tij, që të meditojnë rreth asaj që shohin e gjendet rreth tyre. **"Vërtet, atyre që mohojnë pasi patën besuar dhe pastaj e shtojnë mohimin e tyre, nuk do t'u pranohet pendimi** (kur janë me shpirtin në grykë).

Pikërisht këta janë ata që kanë humbur. Nuk ka dyshim se atyre që e mohojnë besimin dhe vdesin mosbesimtarë, nuk do t'u pranohet asnjë shpërblësë, edhe sikur ajo të ishte sa e tërë toka e mbuluar me ar. Ata i pret një dënim i dhembshëm dhe askush nuk do t'i ndihmojë". (Ali Imran: 90-91.) Të meditosh rreth kësaj gjithësie dhe mrekullive të saj, vështrimi i tokës e ç'gjendet në të, patjetër që do ta udhëheqë njeriun në besimin e vërtetë tek Allahu. Ndaj dhe duke u nisur nga ky fakt, Allahu zbriti në librin e Tij shembuj të qartë, në mënyrë që të ishin sa më të kuptueshme, të kapshme e gjurmëlënëse. **"Vërtet, Ne u kemi sjellë njerëzve shembuj në këtë Kuran për çdo gjë, për t'ua vënë veshin"**. (Zumer: 27.) Nga ana tjetër Kurani ka sjellë edhe historitë e popujve të mëparshëm dhe fundin e tyre, në mënyrë që të jenë si një mësim e të shohin njerëzit, se cili ishte fundi i atyre që i shpërfillën argumentet e Allahut dhe këshillat e profetëve të tyre. **"Në tregimet e atyre (të dërguarve) ka këshilla për ata që janë me mend. Ky (Kuran) nuk është tregim i trilluar, por ai është vërtetues i atyre (librave), që janë shpallur para tij, është shpjegues i çdo gjëje dhe udhërrëfyes e mëshirë për njerëzit besimtarë"**. (Jusuf: 111.)

Durimi në punë dhe disa këshilla të dobishme për punë të mira

Ai që urdhëron për mirë dhe nuk bën durim, apo duron, por nuk urdhëron për të mirë, apo nuk urdhëron e as nuk duron, nga këta tre lloje njerëzish vjen fatkeqësia. Allahu ka thënë: "...urdhëro për punë të mira, e ndalo nga të këqijat, përballo me durim çdo gjë që të godet, vërtet këto janë nga çështjet më të preferuara". Lukman 17. Shejh Hamed Atik thotë: Personi me mëkatë të mëdha është më i dashur tek Allahu, se sa adhuruesit që nuk urdhërojnë për të mirë dhe nuk ndalojnë nga e keqja.

Disa nga selefii kanë thënë: "Ai që hesht nga e vërteta është shejtan memec, ndërsa ai që flet të kotën është shejtan që flet".

Hudhejfe –Allahu qoftë i kënaqur me ta- është pyetur për të vdekurin e të gjallëve dhe ka thënë: "Ai që nuk ndalon nga e keqja me dorën e tij, gjuhën e tij dhe zemrën e tij". Në shoqërinë e sotme shtëpiteme janë afër dhe përballë njëra tjetrës, megjithatë është lënë anash urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja, në mesin e lagjes dhe ndaj banorëve të saj. Pak gjen nga ata që i urdhërojnë njerëzit për t'u falur me xhemat në xhami, apo që ua tërheq vërejtjen njerëzve për gjërat e këqija që ndodhin nëpër shtëpitë e tyre haptazi dhe në vende të tjera. Nëna e besimtarëve Zejnebja –Allahu qoftë i kënaqur me atë- është çuditur dhe e ka pyetur bashkëshortin e vet Muhamedin alejhi selam: "A do të shkatërrohem përderisa në mesin tonë ka njerëz të mirë?". Pyetje e çuditshme! Si ka mundësi të shkatërrohem, kur në mesin tonë ka agjërues dhe namazfalës të shumtë!... A do të shkatërrohem kur në mesin tonë ka njerëz që agjërojnë ditët e bardha (13, 14 dhe 15 të çdo muaji hënor), që agjërojnë çdo të hënë dhe të enjte! A do të shkatërrohem kur në mesin tonë ka nga ata që falen natën dhe lexojnë Kuran ditë e natë! Muhamedi alejhi selam iu përgjigj asaj: "Po, nëse shtohet e keqja". BUHARIU.

Ajo që po përhapet sot me përhapjen e mjeteve të informimit dhe njerëzve të këqij në tokë, nga ata që dëshirojnë që e keqja të përhapet tek ata që kanë besuar, thumbimi dhe etiketimi i atyre që urdhërojnë për të mirë dhe ndalojnë nga e keqja me lloj-lloj etiketimesh të ndryshme e që në esencë ata janë të pastër prej tyre.

Me shpresë se këto porosi do të na ndihmojnë gjatë urdhërimit për të mire dhe ndalimit nga e keqja, po ju radhisim disa porosi në vijim:

- 1- Njohja e mirësive të Allahut dhe që askush prej nesh nuk ka mundësi t'i numërojë ato.
- 2- Nijeti i sinqertë për Allahun në këtë punë madhështore, njëherit duke u afruar me këtë tek Allahu.
- 3- Dhënia e besës me ata që e rrethojnë se do të ngjallin këtë ritual madhështor.
- 4- Butësia gjatë kryerjes së këtij obligimi, dhe kërkimi i rrugëve sheriatike në largimin e të këqijave.
- 5- Durimi nga shpifjet dhe reagimet e njerëzve gjatë kësaj pune të shenjtë.
- 6- Të kujtosh shpërblimin e madh për këtë punë.
- 7- Bamirësia ndaj njerëzve me fjalë të mira dhe buzëqeshje, në mënyrë që të arrish në zemrat e tyre.
- 8- Njohja e njerëzve me dispozitat sheriatike, sepse duket qartë që njerëzit kanë injorancë të theksuar në disa çështje të fesë.
- 9- Kërkimi i ndihmës nga Allahu dhe mbështetja tek Ai.
- 10- Lutjet e shumta, që Allahu të na i forcojë përpjekjet tona.
- 11- Përfitimi nga mjetet bashkëkohore për urdhërimin në të mirë dhe ndalimin nga e keqja, si: telefoni, celulari, interneti, gazetata, revistat e të ngjashme.

Përshtati: Valdet Kamberi

TEZAT NACIONALISTE DHE PAKETAT IDENTITARE

Nga Abedin Rakipi

Nacionalistët modernë shqiptarë përsërisin të njëjtat hapa të nacional-komunistëve të pas Luftës së dytë Botërore duke u përpjekur ta përqendrojnë patriotizmin rreth një "entiteti laik". Madje të njëjtat fjalime që lexojë në kohën e monizmit ateist i lexon edhe sot në forumet nacionaliste. Ata i shtynë muslimanët të heqin dorë nga përkushtimi ndaj fesë dhe i ftojë të përqendrohen në komb, atdhe dhe bashkim kombëtar. Këtu mund të analizojmë dy elemente themelore: 1) Përkushtimi i

patundur i muslimanëve ndaj Fesë Islame ka ngjallur një fare xhelozie nga nacionalistët dhe këta të fundit dëshirojnë që ky përkushtim t'i hiqet fesë dhe t'i jepet atdheut dhe kombit. 2) Ata mendojnë se përderisa myslimanët ia kanë falur zemrën Allahut në zemrat e tyre nuk mund të ketë vend për komb e atdhe dhe duke ndjekur këtë vijë logjike nxjerrin përpara kombin laik dhe atdhedashurinë ekzistencialiste përmbi fetë.

Këtu nacionalistët bëjnë dy gabime të pafalshme: 1) Ripërsërisin dhe rivënë në funksionim tezat nacional-komuniste të përgatitura nga komisionet e agitacionit dhe propagandës komuniste. 2) Tentojnë t'i rreshtojnë fetarët në taborët e atdheut, duke iu kërkuar atyre të distancohen nga identiteti fetar në emër të atdhedashurisë. Në këtë tendencë ka shumë gabime, dhe elemente negative dhe përçarëse. Në këtë mënyrë nacionalistët bëjnë të njëjtat gabime si në 1913 duke krijuar përçarje mes fetarëve dhe nacionalistëve, gjë e cila çoi në avancimin e lehtë të ushtrive ballkanike, sepse radhët e shqiptarëve ishin të pakonsoliduara. Zëvendësimi dhe braktisja e identitetit fetar për atë nacional-laik dhe këmbëngulja, që besimtarët muslimanë ta aplikojnë këtë tezë është gabimi më i madh që bëjnë nacionalistët shqiptarë. Në këtë mënyrë jo vetëm që dështojnë, por krijojnë edhe "krisjen e madhe" mes këtyre dy grupeve. Unë jam i bindur se 100% e besimtarëve muslimanë

e duan kombin dhe atdheun, dhe këtë e ka treguar historia, por mënyra sesi nacionalizmi modern ju kërkon atyre që të braktisin një pjesë të vetvetes për të integruar në vetvete ideologji të huaja, që bien në kundërshtim me thelbin e të qenit besimtar, bën që këta të mos i pranojnë tezat nacionaliste sot. Kjo tregon qartë se tezat nacional-laik janë fabrikuar të gatshme diku larg Shqipërisë dhe nuk përkojnë aspak me realitetin dhe gjendjen e popullit shqiptar. Këto teza nuk e kanë studiuar aspak realitetin dhe terrenin e popullit shqiptar, por janë imponuar si paketa identitare të gatshme. Përderisa këto teza nacionaliste dhe këto paketa identitare nuk do të rishqyrtohen dhe nuk do të përshtaten me realitetin e popullit shqiptar këto teza do të sjellin vetëm përplasje rrydash identitare brenda të njëjtit popull, fakt ky që do të lehtësojë ndërhyrjen permanente të fqinjëve tanë në punët e brendshme të Shqipërisë, si në 100 vitet e fundit, sidomos në dekadat e fundit, ku shihet që shumë prej rinisë shqiptare po drejtohet në masë drejt Fesë Islame për të gjetur atje prehje dhe qetësi shpirtërore.

Historia dhe mitologjia tek historiografia shqiptare shkrihen akoma në një. Ky fenomen në botën e qytetëruar është zhdukur në fillim të shekullit 18, ndërsa tek ne vazhdon akoma edhe në shekullin e 21. Sot në të gjitha tezat për të treguar origjinën pellazge të shqiptarëve, si burim kryesor përdoren akoma veprat mitologjike të Homerit. Mundohet të krijohet një lidhje ndër shekuj mes hititëve dhe shqiptarëve të sotëm. Hititët sipas tezave nacionaliste ishin të parët që përdorën emblemen e Feniksit (shqiponjes me dy koka) dhe shqiptarët e kanë trashëguar prej tyre. Mundohet të paraqiten shqiptarët, si trashëgimtarë të emblemave hitite për të

konfirmuar faktin, se shqiponja është shqiptare. Këtu enkas nuk përmendet fakti, që hititët ritin dhe emblemen e feniksit (shqiponjës me dy koka) e morën prej sumerëve, që kanë jetuar në Mesopotaminë e vjetër dhe tek të cilët nuk ishte embleme etnike, por rit fetar. Feniksi adhurohej si Zot dhe kishte ritin e tij të adhurimit. Pra ne po adoptojmë një rit fetar politeist të një populli antik të Lindjes së Mesme, që nuk ka asnjë lidhje etnike, gjenetike dhe gjuhësore me ne, si embleme kombëtare për popullin tonë në shekullin e 21, natyrisht të zbuluar si një nuse e mrekullueshme, që duhet martuar nga historiografia e sotme zyrtare. Kur lexon teza zyrtare të bazuara në vepra mitologjike në shekullin e 21 të vjen ndërmend fakti, se heroi i zviceranëve është Vilhelm Teli, i cili në realitet nuk ka ekzistuar asnjëherë. Duket sikur konstruktet mitologjike tek ne kanë ngelur akoma si i vetmi version zyrtar i historisë, si paketa të gatshme identitare, që i duheshin konstruktit të identitetit të një populli thellësisht të islamizuar, siç ishin shqiptarët në fillim të shekullit të 19-të. Pra me pak fjalë, ju kërkuar besimtarëve muslimanë shqiptarë përmes motos «Feja e shqiptarit është Shqiptaria», që të braktisin ritin islam monoteist të Islamit, si një rit i prapambetur i Lindjes së Mesme, edhe pse Islami daton që në shekullin e 6-të të erës sonë për t'ju kërkuar atyre të përqafojnë një rit dhe besim politeist, po të Lindjes së Mesme, që daton dhe që trashëgohet nga hititët nga sumerët, të cilën jetuan nga vitet 5000 deri në vitet 1750 para erës sonë. Shqyrtimi shkencor i miteve është i mirëseardhur dhe konstruktiv, por tek ne ndodhi e kundërta. U introduktua një herë miti dhe pastaj u tentua të krijoheshin provat historike.

Histori-debat / FAQJA E DEBATIT

Me botimin në numrin e kaluar të shkrimit "Refleksione Islame për patriotizmin dhe fenë në 100 vjetorin e Shtetit Shqiptar" të autorit Justinian Topulli gazeta jonë ka hapur kështu një faqe të re debati. Në këtë drejtim mirëpresim shkrime nga fusha të ndryshme të historisë analitike, si dhe fakteve të ndryshme, të cilat i janë fshehur publikut të gjerë. REDAKSIA dëshiron me këtë rast t'iu ofrojë mundësinë e diskutimit të lirë të gjithë atyre që duan të debatojnë rreth identitetit musliman në trojet tona, për historinë e shtrembëruar, për heshtjen ndaj kontributit të muslimanëve në ngritjen e Shtetit Shqiptar etj., duke hapur kështu një shteg për të mundur të kemi prurje të reja në këndvështrimet dhe idetë, të cilat po qarkullojnë sot. Rëndom deri vonë këndvështrimi zyrtar i historiografisë ka qenë ai i regjimit të shkuar, i cili ka mbizotëruar edhe për një dekadë të tërë pas rivendosjes së demokracisë.

Ky mendim me të gjithë mjetet e informacionit që ka sot në dispozicion vazhdon të ndikojë fuqishëm në atë mendimin zyrtar të pakristalizuar ende, për shkak të rrethanave të reja politiko-historike të krijuara tashmë në dekadën e dytë të mileniumit të tretë. Një mendim opozitar po përvijohet tashmë dhe një fluks botimesh të reja të hedhura në qarkullim së fundmi janë prurje të reja në kuadrin e mendimit bashkëkohor shqiptar.

Me gjithë përpjekjet e bashkësisë muslimane për të qenë të pranishme në këtë drejtim, shihet qartas se ato janë të pamjaftueshme për të hedhur dritë në gjithë këtë rrëmujë mediatike. Një kontribut i madh në këtë drejtim janë botimet e hulumtuesit dhe historikruesit Ali Musa Basha. Akoma nuk është hedhur dritë mbi mendimin politiko-atdhetar të hoxhallarëve tonë, i cili nis me rilindasin e shquar Sami Frashëri, e vazhdon me H. Ali Korçën, H. I. Dalliu, H. Ali Krajën etj. Shumë prej këtyre figurave iu është mohuar roli i tyre aktiv, apo është heshtur dhe vazhdon të heshtet. Për këtë fushë do të jenë përpjekjet dhe do të vazhdojnë përpjekjet e kësaj rubrike dhe do të vihet në dispozicion gazeta LIDHJA dhe kapacitetet e saj. Normalisht që të gjitha opinionet, të cilat do të përcillen në këtë faqe janë të artikullshkruesve, dhe nuk janë domosdoshmërisht edhe të gazetës apo të Redaktorëve të gazetës LIDHJA.

REDAKSIA

NACIONAL-KOMUNIZMI DHE ABUZIMI ME IMAZHET

Nga Roald A. Hysa

Tashmë dihet se pushtetet e ndryshme kanë abuzuar dhe vazhdojnë të abuzojnë me imazhe të ndryshme në favor të propagandës së tyre zyrtare. Ndërkaq regjimi komunist që shkoi i ka tejkalluar të gjithë kufijtë e abuzimit, sidomos me armiqet e regjimit, të cilëve jo vetëm ua fshiu emrat nga historia zyrtare, por edhe fotot e tyre ua hoqi nga muzetë e librat e historisë, duke retushuar gjithçka rregullisht, sa herë që zbuloheshin dhe asgjësoheshin grupet armiqësore. Është shumë e njohur në ambientet e ndryshme studimore letraro-historike skema bardhë e zi e trajtimit të problemeve. Minus – viti 1944; çdo gjë para këtij viti ishte e zezë, vetëm një dritë e vogël xixëllonte, ajo e Partisë Komuniste me shokun Enver Hoxha në krye; plus + viti 1944; fillonin vitet e lumtura të ndërtimit socialist dhe ndriçonte dielli socialist i Partisë së Punës. Shumë e varfër si skemë, por shumë efikase në shkatërrimin e shoqërisë dhe të kundërshtarëve, sepse ishte shumë e thjeshtë në damkosjen e armiqve dhe ngritjen e imazheve të reja të propagandës komuniste. Një aparat i tërë propagandë u ngrit me radion dhe televizionin zyrtar, një ushtri e tërë piktorësh dhe dizenjatorësh mbushnin Ndërmarrjet e Dekorit në Tiranë dhe në të gjitha qytetet e Shqipërisë socialiste, duke i zbuluar ato me rastin e festave të Majit, të Nëntorit dhe për Vitin e Ri socialist, të cilin ne e prisnim me padurim me rezultate të realizuara e të tejkaluara. Pas fillimit të viteve 1980 Shqipëria përjetoi një fazë të re izolimi pas shpërbërjes së marrëdhënieve me Kinën. Propaganda e regjimit me forcë iu kthye të shkuarës me një dozë të madhe nacionalizmi brenda, krahas forcimit të imazhit të "shqiptarit", i cili në të shkuarën "e ka çarë rrugën e historisë me shpatë në dorë", ndërsa në ato momente "në një dorë mbante pushkën dhe në tjetrën kazmën" për të ndërtuar socializmin dhe për ta ruajtur e për ta ndërtuar atë "me kazmë". Në tekstet e marksizmit na mësohej patriotizmi rilindas, por më lart se ai qëndronte patriotizmi socialist. Kjo ishte e vetëkuptueshme. Nuk mund të harrojmë këtu

imazhin e Mic Sokolit, që i vuri gjoksin topit, shqiptarët me fustanella e tirqe duke dhënë besën në Prizren, një kullë e vetmuar e kalasë së Krujës, të gjitha këto imazhe të përpunuara mjeshtërisht për të dhënë një ide: atë të lufrave pambarim për liri e pavarësi, të cilat i bëri realitet vetëm "Partia me në krye shokun Enver Hoxha". Këto imazhe u ushqyen nga një letërsi e tërë e mbështetur nga folklori me këngë popullore, që këndoheshin nga rapsodët të ndryshëm. Romani epik "Mic Sokoli" i shkrimtarit Sulejman Krasniqi, i cili me të vërtetë është një arritje e madhe për autorin dhe me të vërtetë shumë i bukur dhe tërheqës në të lexuar, ka dhënë një kontribut në ngritjen e ikonës së Mic Sokolit. Po ashtu edhe romane si "Oso Kuka", apo edhe "Dardanët" etj.

Ndërkaq mund të përmendim këtu dy imazhe, me të cilat është abuzuar dhe iu është devijuar kuptimi dhe destinacioni i tyre. Vazhdimisht në shumë klipe dhe postera është shfaqur një kullë e vendosur mbi muret rrethuese të kalasë së Krujës, ku vazhdimisht është propaganduar lufta për liri etj., etj. Vallja e Shqipeve me Besim Zekthin në kalanë e Krujës mbrapa saj kishte për sfond këtë kullë. Të panumërta janë përdorimet që i janë bërë imazhit të kësaj kulle, duke e shitur për atë që s'është. Në fakt është shumë e thjeshtë për ta marrë vesh, se çfarë është ajo. Kjo është një kullë sahati, e cila deri vonë ka shërbyer për të matur kohën për pazarxhinjtë e Krujës. Këtë mund ta marrim vesh shumë lehtë në muzeun e sahat-kullave të ndërtuar nga prof. Sulejman Dashi pranë sahat-kullës së Tiranës. Sipas të dhënave ajo ka qenë kambanorja e një kishe e më pas është kthyer në kullën e sahatit.

Një imazh tjetër i shpërdoruar është ai që njihet si "Shtëpia e Lidhjes së Prizrenit". Rëndom e gjen kudo në librat e historisë nëpër gazeta, revista e kudo ku flitet, si imazh që ilustron tekstet përkatëse. Kjo ndërtesë e vogël për nga madhësia ka një domethënie me të vërtetë të madhe për të gjithë ne shqiptarët sot. Në të vërtetë kjo ndërtesë së bashku me një tjetër aty

formojnë kompleksin e ish-medresesë, e cila tashti është kthyer në muze, ku njerëzit marrin informacion për "Lidhjen e Prizrenit" dhe etno-historinë e Kosovës. Në katin e dytë të ndërtesës në fjalë është vendosur një hartë e madhe, ku tregohen të gjitha qendrat qytetare në të cilat u ngritën degët e Lidhjes. Po ashtu në këtë ambient prej 20 metrash katrore nëpërmjet dokumenteve e relikeve të ndryshme jepet informacion mbi ngjarjet dhe personat që drejtuan Lidhjen e Prizrenit. Madje në një pikturë rreth mbledhjes themeluese na jepen delegatët e ulur, një oxhak diku aty, sheshi i dhomës bosh; apo në një tjetër punim të stilizuar na jepen burra me fustanella, burra me tirq, pra me veshje nga të gjitha trojet shqiptare, të cilët betohen e lidhin besën rreth dy-tre hutave apo martinave dhe aty pranë qëndron Abdyl Frashëri, i cili po ju jep 'bekimin' këtyre luftëtarëve malësorë. Gjithsesi, nuk është ky fokusi i problemit... të gjithë këta historianë dhe kjo ushtri njerëzish që i kanë shërbyer, të cilët po vetë na thonë se në Lidhjen e Prizrenit kanë qenë të pranishëm 300 delegatë, nuk na kanë shpjeguar ndonjë herë dhe akoma nuk po na shpjegojnë:

Si mund të futen 300 delegatë, pra, 300 frymë njerëzish në 20 metra katrore dhomë e të diskutojnë për orë të tëra mbi fatet e atdheut?... Sikur një njeri të zezë minimalisht gjysëm metri katror, aty do të hynin 40 frymë. Në të vërtetë vendi ku u zhvillua mbledhja e famshme dhe ku u lidh besa, pra itifaku i Prizrenit ka qenë salla e faljes së Bajrakli Xhamisë në Prizren, si dhe i gjithë kompleksi i Medresesë aty ngjitur me këtë Xhami shërbyen si ndërtesa e qeverisë së dalë nga vendimet e marra në këtë mbledhje.

Këtë deri tashti nuk na e ka thënë kush nga historianët. Shumë prej tyre e dinë shumë mirë kontributin e dhënë nga shumë hoxhallarë, por për shkak të konjukturave politike, deri tashti ata kanë heshtur dhe vazhdojnë të heshtin. Syzet ideologjike nuk i kanë hequr akoma, porse ka ardhur koha që e vërteta të dalë në shesh.

Nji pasqyrë nga tragjedia e Çamërisë

Ç'na thotë një imam nga qarku i Filatit.

Ishte ditë e hanë. Ndodheshim në sallën e Kryesisë së Komunitetit Musliman. Aty na erdhi një hoxhë prej Çamrije, i quejtun Uzejr Dauti. Kishte qenë imam në një nga katundet e Filatit. Kishte ardhur për të kërkuar punë dhe Kryesija e Komunitetit, pa humbë kohë, mori masat e duhura për me i bënë një vend që kështu t'i pakësojë vëejtjen që kishte pësue.

E pyetëm mandej se ç'e kishte shtye me e lanë vendin e vet dhe me ardhë në Shqipëri të lirë? – Na u përgjegj me buzë të dredhur dhe me sy të përplotur mbi gjithë ato masakra që kishte parë me syt e tij përtej kufirit disa kohë më parë kundër popullatës së pafajshme muslimane shqipëtare. Është për të theksuar se edhe tiparët e fytyrës së tij tregonin kjartë vëejtjet dhe terrorin që kishte shijuar nga monarko-fashistët Grekë. Ai i shprehte hollësisht episodat aqë sa na la të habitur e të tmeruar dhe na bëri sikur me e pá me sytë t'onë tragjedinë e kobëshme që kishte ndodhë në ato vende:

NË PARAMITHIË

“Një dite kriminelët Grekë Monarko-Fashistë e Kuislingë mblodhën gjithë meshkujt muslimanë 15 vjeçë e lartë në Shkollë të Paramithisë. Shkuan mandej të kërkojnë Myftinë e vendit, Hasan Efendinë për t'a bashkuar me të tjerët dhe e morën. Por kur duelën jashtë në vend që t'a shpinin në Shkollë, e vranë te dera e shtëpisë tue e çpuar me thika. E shoqja, me të ndëgjuar zhurmën, duel tue uluritë, por edhe kjo pësoi të najtin fat. Së fundi duel e bija, tue qarë e tue bërtitë për të jatën e për të amën, por edhe këtë e shtrinë barbarisht për dhë. Këta janë klikat reaksionare greke të Megalidhesë, të cilat as kanë zënë as do të zënë mënd kurrë me gjithë grushtet që kanë ngrënë kohë mbas kohe nga fqinjët e tyre më të mbëdhenj. Politika e tyre shoveniste ka qenë gjithmonë kundër elementit musliman shqipëtar të Çamërisë deri sa tashti në kohët e fundit një pjesë të atij elementi e çfarosën fare dhe pjesën tjetër e përzunë prej vatravet të tyre.”

Imami i sipër përmendur vazhdon gjithënjë tue dashtë me dhanë shpjegime më të gjëra:

“Para se t'i mblidhnin muslimanët shqipëtarë në Shkollë, nxorrën një tellall, i cili lajmëronte se e tërë popullata muslimane duhet të mblidhet medoemos në atë vend. Ata vunë edhe një tellall tjetër i cili do të thërriste tue porosinë grekët e vendit që të mos mshefin asnjë musliman se për ndryshe do të pushkatohet çdo njeri që bënë një vepër të tillë. Urdhëri ishte kategorik. Mbas e kryen mblëdhjen j'a filluan bastisjes, plaçkitjes dhe kontrollit në çdo shtëpi. Hynin e dilnin

grumbuj grumbuj nëpër shtëpira muslimane. S'lanë asnjë burrë musliman pa zënë, me përjashtim të çilimijve e të grave. Më në fund j'a filluan thertoret: disa i pushkatuen dhe të tjerët i therën me thika e me bajoneta. Fëmijët e gratë mbenë për një-a-dy muaj në Paramithië. Këtyre j'u epesh vetëm 50 gram bukë në ditë për çdo frymë. Më në fund i nxorrën jashtë Çamërisë tue i sjellë në Shqipërië. Monarko-Fashistët e kuislingët i vunë mandej zjarrin shtëprijave e faltoreve muslimane të qytetit dhe të katundeve.”

Kështu e shpjegon hoxha Thertoren e Paramithisë, tashti këthehet të na shpjegojë edhe mbi atë të Filatit, e cila është edhe më fryksuese e tmerruese:

NË FILAT

“Një muaj mbas thertores së Paramithisë (vijon hoxha), filloi Thertorja e Filatit. Kur bisha Gjermane tërhiqej për në Gumenicë dhe prej këndej për në Filat e Konispol, një bishë tjetër monarko-Fashiste e kuislinge greke, pjellë e mësimëve të ndyra të Gestapos, po i vërsulej muslimanëve shqipëtarë, të cilët këtë herë, po i mbulonte kobi më i zi. Grekët e sipër përmendur përdorën edhe këtu sistemin e çfarosjes si në Paramithië. I mblodhën burrat muslimanë që të gjithë dhe i shpunë në Shtëpinë e Koçanit. Dy orë mbas akshamit i nxorrën prej andej dhe i shpunë te ura e Filatit, ku i pushkatuanë. Grave dhe fëmijëve, që i kishin mblëdhë në shkollë të vendit, j'u caktuen 50 gramë bukë në ditë si atyre të Paramithisë. Pak më vonë i përzunë fare tue i nxjerrë jashtë kufirit për në Konispol.”

“Mbas një mueji në Filat hyri Eami (Forcat e armatosura komuniste greke.) dhe nxorri një komunikatë me të cilën lajmëronte që kush të dëshironte nga familjet e ikura mund të këthehet në Filat se nuk e gjen gjë. Me të marrë vesht këtë lajm, shumë familje u-këthyenë në Filat, në Spatar, në Kalibaq e në Vërselë. Por ushtëria e Eam-it nuk qëndroi shumë aty, ajo mbas pak ditësh shkoi në Janinë, tue lënë vetëm disa roje në Filat. Mbas këtij largimi të Eam-it u-futën në qytet Zervistët, të cilët lajmëruan popullsin muslimane të mblidhet në Mejdanllik të pusevet të Filatit. Asqerët burracakë të Zervës e rrethuan popullatën e pa mbrojtje të mblëdhur n'atë vend, e grabitën dhe e xhvëshën si mos ma keq: i hoqën teshat, i morën yshqimet e kafshët e gjithçka kishin me vehte. Ata j'u hoqën grave pa pikë turpi edhe shamitë e këpucët tue i lënë kështu zbathur e xhvëshur në një gjendje të vajtuarshme.”

“Disa tregëtarë grekë të Filatit i propouan Zervës që t'j'a u dorëzonte atyre këta muslimanë Shqipëtarë për t'i shoqëruar

deri sa t'i nxirrnin jashtë kufirit. Por Zervistët e refuzuan këtë propozim tue thënë se do t'i shpijshin vetë deri në kufi. Këtu fillon edhe një thertore tjetër që të bënë me t'u-ngjethë mishit: Jashtë Filatit, në Vanër, Zervistët me shokë kishin zënë pusi në tre-a-katër vende në të dy anët e një rrugë të ngushtë tue lënë një distancë sa me kalue vetëm një person e jo dy për një herë. Muslimanët shqipëtarë filluen me kalue si kalojnë dhentë në shtrungë. Gjithë burrat u-kositën në sy të familjeve të tyre prej shpatës tradhëtare dhe se nuk shpëtuën veçse gratë e çilimijtë. Mbas kësaj veprë mizore, i vunë zjarrin xhamisë së famëshme të Filatit dhe shtëpive muslimane.”

Kështu e mbaroi fjalën e tij hoxha, të cilit memzi i kujtoheshin nga tmerrin ngjarjet tragjike mbi shpinën e një populli krejt të pafajshëm.

Po. Kështu e zbatuen Grekët e Megalidhesë, Grekët Imperjalistë, planin e tyre çnjerëzor dhe tani në Çamërië nuk ekziston asnjë frymë frymë muslimani shqipëtar. Bijt e Shqipës kishin pasë fatin e zi të vëejtjen në atë vend prej sistemeve të një qeverimi nga më barbarët dhe më të egërit që ka ekzistuar në këtë shekull vetëm e vetëm pse ishin të Fesë Muslimane. Herë u çfarosën me mënyrat më terroristike, herë u përzunë prej vatravet të tyre dhe herë të tjera u këmben me Grekërit e Anadollit nën pretencën se ishin tyraq! Kjo luftë me metodë që j'u bëhej muslimanëve të atyre vendeve s'ka qenë tjetër veç luftës fetare sistematike që kanë ndjekur dhe që ndjekin edhe sot e kësaj dite regjimet greke antipopullore në Gadishullin Ballkanik.

Po a u-ndal me kaqë agresioni grek kundër kundër shqipëtarëve? Jo. Grekët shovenistë të Megalidhesë s'janë ngopur ende. Ata kanë zënë t'i bien një avazi tjetër tashti në kohët e fundit. Ata kërkojnë të zbatojnë një fazë tjetër të politikës së tyre të vjetër. Ata, me planet djallëzore që ngrehin, aspirojnë për të shpëputur pjesë të tjera nga Shqipëria. Duan të ashtu quajturin Vorio-Epir i cili, si dihet, përbëhet prej krahinave thjesht shqiptare. Këto krahina që ata i quajnë Vorio-Epir janë Korça e Gjirokastra, bijt heronj të të cilavet, pa dallim feje, ishin të parët në luftën gjigante që u-bë për të rifituar lirin e grabitur prej okupatorëve Fashistë e Nazistë. Korça e Gjirokastra janë pra djepi i Shqipërisë e Shqiptarizmit, burimi ku shpërtheu e rrufeshme lufta e së drejtës kundër së shtrembtës.

Marrë nga Kultura Islame, maj-gusht 1945, fq. 73-75.

DISA TË DHËNA MBI MASAKRAT NË ÇAMËRI 1944-1945

Më 27 qershor 1944 masakrimi i qytetit të Paramithisë. Mëngjesin e së martës, 500 zervistë hynë në qytet duke premtuar qetësi, paqe dhe dashuri, por pas dreke filloi masakra. Popullsia që shpëtoi largohet për në Filat dhe Konispol. (të masakruar në Paramithi, Margëllëç e katunde 800 burra, 230 gra e fëmijë, Pargë 130 burra)

Në gusht 1944, masakra në qytetin e Filatit dhe katundet. Popullsia largohet përfundimisht në shtator 1944, pas ngjarjeve të tmerrshme. (të masakruar në Filat e katunde 198 burra, 61 gra e fëmijë)

Shkurt 1945, një pjesë e popullsisë çame kthehet pas marrjes së zonës nën kontroll nga ELAS-i.

Më 13 shkurt 1945 bëhet marrëveshja e Varkizës midis EAM-it dhe qeverisë së Plastiras. ELAS-i në bazë të marrëveshjes dorëzon armët.

Në mars 1945- krahina e Filatit bie në duar të organeve të gjeneral Plastiras (Ushtria Kombëtare Greke). Këto organe bëjnë masakrimin e tretë. (të masakruar në Filat e katunde 142 burra, 59 gra e fëmijë)

Të humbur burra, gra e fëmijë 230.

(Masakra në Çamëri, Kastriot Dervishi, 55, Tiranë, fq. 75, 104.)

9 DHJETOR DITA NDËRKOMBËTARE KUNDËR GENOCIDIT

Më 9 dhjetor 1948 iu paraqit Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së për nënshkrim dhe ratifikim “Konventa për Parandalimin dhe Ndëshkrimin e Krimin të Genocidit”. Në këtë konventë janë përshkruar me hollësi ajo çka përbën genocid sipas rregullave ndërkombëtare të pranuar dhe të ratifikuara nga shtetet pjesëmarrëse të OKB-së dhe në bazë të të cilave Shqipëria është një nga shtetet nënshkruese. Kjo konventë ka hyrë në fuqi sipas të gjitha ligjeve ndërkombëtare më 12 janar 1951.

Shqiptarët në këtë shekull që shkoi kanë qenë një nga kombet më të dëmtuara nga sulmet e fqinjëve. Sulmet genocidale serbo-malazeze nga Lufta I Ballkanike e deri në mbarim të Luftës I Botërore i kushtuan më shumë se 200,000 të vrarë kryesisht nga popullsia muslimane. Spastrimet e popullsisë çame në jug të vendit, vrasjet masive dhe torturat e ndryshme. Këto vazhduan edhe në periudhën midis dy luftërave botërore e deri në mbarim të Luftës së Dytë Botërore. Popullsitë etnikisht të pastra shqiptare me shumicë muslimane dhe hoxhallarët e tyre u spastruan, u vranë dhe u larguan me forcë nga Greqia. Pak a shumë e njëjta politikë genocidale u ndoq nga shteti serb gjatë viteve 1998-1999 me popullsinë muslimane shqiptare të Kosovës. Kjo politikë solli ndërhyrjen e faktorit ndërkombëtar dhe Kosova sot ka arritur më së fundi të ketë shtetin e vet.

Paralele përvjetorësh Shqipëri-Kuvajt

Nga Neki Kaloshi

Njëqind vjetori i pavarësisë shqiptare korespondon me 50 vjetorin e konstitucionalizimit të sistemit demokratik në Kuvajt, që është një festë kombëtare në këtë vend, e cila festohet pikërisht në muajin nëntor. Në të njëjtën mënyrë, si edhe në Shqipëri, Kuvajti gjatë këtyre ditëve është i gjithi në festë, duke iu gëzuar 50 vjetorit të formimit të tij si shtet demokratik. Koincidenca duket sikur dëshmon për lidhje të shumta midis Shqipërisë dhe Kuvajtit, megjithë diferencat dhe distancat e shumta.

Kuvajti është një shtet i vogël në Gjirin Arabik (Persik), që njihet për mirëqenien, por edhe për bujarinë e banorëve të tij, si dhe për pasuritë që Zoti i ka falur. Shoqëria kuvajtiane ka ditur ti përdorë këto pasuri, por nga ana tjetër ka ditur, mbi të gjitha, të manifestojnë bujarinë, si një virtut i lartë njerëzor. Në vitin 1999, kur populli i Kosovës po përjetonte ditët e tmerrit nga agresioni serb, Televizioni Shtetëror në Kuvajt nisi një fushatë bamirësie për të ndihmuar Kosovën. Thirrja u shndërrua në garë, kush të jepte më shumë, që nga drejtues të lartë të shtetit e deri tek nxënësit e shkollave. Në mbrëmje fushata u mbyll me plot 10 milion dollarë.

Nëse do të hedhim një vështrim gjatë këtyre 20 viteve Kuvajti është pa dyshim një prej vendeve me kontributin më të madh ekonomik në ndërtimin e ekonomisë shqiptare pas diktaturës. Investimet Kuvajtiane i kalojnë 500 milion dollarë, ndërkohë që rreth 50 milion kanë ardhur në formë bamirësie dhe rreth 400 milionë të tjera, kanë ardhur si donacione të akorduara ndaj shtetit shqiptar në projekte zhvillimi.

Shumë njerëz mund të mendojnë se lidhjet shqiptare me Kuvajtin janë vetëm ato që kanë të bëjnë me donacionet e majme arabe, por duhet thënë që në Kuvajt kanë studiuar shumë të rinj shqiptarë, jo vetëm në dijet fetare, por edhe në fusha të ndryshme të shkencave humane e tekniko-shkencore. Gjithashtu, ashtu si edhe në shumë vende të tjera të botës, Kuvajti ka një komunitet të vogël shqiptarësh, të cilët kanë ndërtuar jetën e tyre në këtë vend mikpritës, duke jetuar me dinjitet, të patrazuar për përkatësinë e tyre etnike.

Ashtu si edhe Shqipëria, Kuvajti është një vend i vogël, me një shoqëri që ruan ende një pjesë të mirë të marrëdhënieve shoqërore tradicionale, megjithë përfshirjen e fortë në rrjedhat e zhvillimit modern. Megjithatë, ky është një vend që ka ditur të ecë me ritme shumë të

shpejta gjatë këtyre 50 viteve. Infrastruktura kuvajtiane është ndër më të zhvilluarat në botë, e pakrahasueshme duke e llogaritur për numër popullsie. Ekonomia është shvilluar në shumë drejtime, përveç atij minerar, ndërkohë që arsimit është prej kohësh në qendër të vëmendjes së politikës, duke zhvilluar një sistem të avancuar e mirëfinancuar, me oportunitete të jashtëzakonshme.

Gjithkush mund të thotë se tërë këto begati vijnë nga nafta, por në fakt, nafta nuk mjafton, nëse një shoqëri nuk ka aftësinë ta shfrytëzojë pasurinë e vet. Për rrjedhojë mund të them se vlerat kryesore që i japin zhvillim këtij vendi, janë vlerat shoqërore. Përveç bujarisë së dëshmuar, shoqëria kuvajtiane shfaq një nivel të lartë mirkuptimi shoqëror, ku mungon konfliktualiteti, gjë që e ndihmon atë të zhvillojë potencialet njerëzore. Një dëshmi për këtë, është ndërtimi i të ashtuquajturave kooperativa financiare, ku blloqe të caktuara banimi mbledhen së bashku e investojnë në ndërtimin e qendrave të biznesit, duke i përdorur fitimet në dobi të banorëve. Këto qendra drejtohen nga një bord që zgjidhet nga vetë banorët çdo dy vjet dhe ato kanë rezultuar të suksesshme në përmirësimin e jetës urbane dhe nevojave të popullsisë. Fitimet u shkojnë banorëve, si aksionerë të tyre, pasi më parë plotësohet një buxhet për nevojat e jetës në komunitet, si psh. investimet në projekte publike, në dobi të shtresave në nevojë, apo në stimulimin e studentëve dhe nxënësve të shkollave.

Moderniteti Kuvajtjan është zhvilluar në harmoni me strukturën tradicionale dhe jo në konflikt me të, siç ka ndodhur në shumë vende të botës. Lidhjet e forta shoqërore si ato të fqinjësisë, farefisnisë etj, janë ruajtur me fanatizëm dhe madje ato kanë shërbyer, në të kundërt me çfarë ndodh në Shqipëri, si një instrument i përfaqësimit në parlament, duke eliminuar polarizimet konfliktuale. Një traditë të tillë kuvajtjanët e kanë institucionalizuar në atë që ata e quajnë sistemi i "divanit", ose, nëse mund ta themi ndryshe, sistemi i odës së burrave. Divanija është një formë organizimi shoqëror e lidhur me politikën, në të cilën përfaqësuesit më me prestigj të një komuniteti tradicional, mbledhen një herë në javë për të diskutuar probleme të ndryshme. Në grumbullime të tilla marrin pjesë edhe përfaqësuesit e tyre në parlament, si dhe drejtues të institucioneve shtetërore duke përcjellë në vendimmarrje nevojat e diskutuara.

Kuvajti është një shembull interesant i modernizimit që nuk përplasat me trashëgiminë kulturore dhe organizimin tradicional. Kjo ka bërë që shoqëria kuvajtiane të përthithë të gjithë elementët e rëndësishëm të modernitetit, pa u vendosur në përplasje me traditat e veta dhe pa krijuar konflikte dhe probleme sociale, siç ndodh në shumë vende. Një përvojë e tillë, ndoshta do të ofronte elementë të dobishëm për një vend me kontraste të mëdha siç është Shqipëria.

Koncepti i bankimit islam dhe disa përkufizime mbi veprimet e tyre

Botë sot po vuan nga një krizë e madhe ekonomike, e cila ka përfshirë të gjitha sektorët bankarë dhe prej aty është shtrirë edhe më tej, duke përfshirë të gjithë sektorët ekonomikë të vendeve të botës. Kjo ka shtuar edhe më tepër vuajtjet e vendeve të varfëra, të cilët që në fillim kanë vuajtur nga sëmundje ekonomike të tjera, siç janë varfëria, normat e larta të papunësisë, mungesa e stabilitetit ekonomik, inflacioni etj.

Kjo gjendje padyshim që ka edhe shkaktarët e saj, ku në krye qëndron mungesa e servirjes së një kuadri bankar dhe monetar të qëndrueshëm dhe të drejtë, pra një sistem ekonomik eficient, që të ruajë gjallërinë dhe aktivitetin e tij për të mbërritur në realizimin e objektivave sociale dhe ekonomikë. Por një sistem bankar i pjekur dhe i drejtë nuk mund të bëhet realitet, vetëm nëse ky sistem funksionon nën dritën e parimeve islame.

Për këtë arsye është e domosdoshme që të kërkohet kjo alternativë, të cilën e servirin sot kryesisht bankat islame, të cilat dallohen për kujdesin që tregojnë për sa i përket aspektit social dhe moral dhe që kontribuojnë në konsolidimin e shoqërisë mbi bazën e një programi hyjnor gjithëpërfshirës.

Fusha e bankimit vendor dhe ai rajonal ka dëshmuar një zhvillim të madh në shërbimet bankare islame, qoftë në themelimin e bankave të reja islame, por edhe në transformimin e bankave tradicionale tërësisht në banka islame.

Sipas disa statistikave që u paraqitën së fundmi në Kongresin e Bankave Islame, që u mbajt në Damask, numri i institucioneve financiare islame është 390 të shpërndara në 75 shtete, me një kapital që mbërrin shumë nga 500 deri në 1,000 miliard dollarë, ndërsa përqindja e industrisë të bankimit islam është rritur me 15 deri në 20 përqind çdo vit.

Ky është një zhvillim i madh për sa i përket peshës së bankimit islam, gjë të cilën askush nuk mund ta imagjinonte, që prej provës së parë të hapjes së Bankës Islame, e cila nuk kishte të bënte me kamatën, as në dhënie dhe as në marrje. Kjo ndodhi në vitin 1975 në fillimet e ngritjes së Bankës Islame për Zhvillim në Xhedah dhe të Bankës Islame në Dubai.

Një nga faktorët kryesorë të suksesit të bankimit islam ishte se ato iu përbajtën parimeve islame në të gjitha transaksionet e tyre, sepse këto norma islame konsiderohen themelore në marrëdhëniet që ngren banka islame me klientët e saj.

Për shkak të botëkuptimeve dhe përkufizimeve të ndryshme që i janë dhënë bankimit islam dhe industrisë monetare islame kërkuesit dhe studiuesit janë marrë nga afër me çështjet e ekonomisë islame. Për këtë arsye ne do të paraqesim disa përkufizime, në mënyrë që të njohim nga afër konceptin e bankimit islam dhe të përpiqemi të ofrojmë një botëkuptim të ri për të, me shpresën që kjo do t'i shërbejë shtimit të njohurive të individëve në lidhje me bankimin islam.

Dr. Muhamed Beltaxhi e përkufizon bankimin islam, si një grup institucioneve, që ofrojnë shërbime financiare, bankare dhe investimi nën dritën e dispozitave të legjislacionit islam nisur nga metoda e ndërmjetësimit financiar, që ngrihet mbi bazën

e pjesëmarrjes së ortakëve së bashku si në humbje edhe në fitim.

Ky përkufizim e vë theksin në disa çështje të rëndësishme:

1- Bankat islame janë institucione të mirëfillta financiare.

2- Bankat islame ofrojnë shërbime të njohura bankare, por përveç kësaj bankat islame merren edhe me investimin e parave, si dhe me investime të drejtëpërdrejta në shërbimin e vet dhe të tjerëve.

3- Bankat islame bazohen mbi dispozitat e legjislacionit islam nëpërmjet një komisioni fetar, që kontrollojnë të gjitha veprimet e këtyre bankave dhe nëpërmjet një rregulloreje themelore të bankës, që funksionon mbi bazën e dispozitave tolerante të fesë islame.

4- Bankat islame ngrihen mbi parimin e ndërmjetësimit në të gjitha veprimet e tyre, duke pranuar depozita, duke lëshuar garanci financiare dhe duke ofruar shërbime bankare në dobi të vetvetes dhe të tjerëve.

5- Boshti i bankave islame në transaksionet bankare është pjesëmarrja në fitim dhe në humbje.

Disa të tjerë e kanë përkufizuar në këtë mënyrë bankën islame:

1- Bankat islame janë institucione financiare, që nuk operojnë me interes, as në të dhënë dhe as në të marrë, dhe i përmbahen dispozitave islame në transaksionet e tyre.

2- Bankat islame janë të sanksionuara me ligj, ku shprehet qartazi, se ato i përmbahen legjislacionit islam dhe nuk operojnë me interes.

3- Banka islame janë institucione financiare që kanë si qëllim akumulimin e parave dhe vënien e tyre në efikasitet, sipas parimeve të legjislacionit islam dhe në shërbim të shoqërisë dhe individit me të gjitha format e financimit, siç është Mudarebeja (investimi i punës dhe i kapitalit), tregtia me mallra dhe shërbime, Murabeha (blerja e mallit me porosi dhe shitja e tij me fitim), mbledhja e fondeve dhe investimi i tyre në këmbim të një fitimi të përcaktuar apo të papërcaktuar etj.

Pavarësisht përkufizimeve të ndryshme, që mund t'i jepen bankimit islam, të gjitha përputhen në disa pika:

1- Bankat islame janë institucione financiare, që punojnë për akumulimin e parave dhe për investimin e tyre pa rënë ndesh me dispozitat islame.

2- Banka islame bazohen mbi paratë e pastra dhe hallall nga investimi i të cilave pritet fitim, por edhe humbje.

3- Në marrëdhëniet me klientët e tyre bankat islame bazohen mbi ato shërbime, që plotësojnë kriteret islame të financimit dhe që i përgjigjen të gjitha nevojave që kanë sektorët e ekonomisë.

Nga sa u tha më sipër nxjerrim, si përfundim se bankat islame i qëndrojnë larg kamatës dhe punojnë për të nxjerrë fitime nga investimet. Gjithashtu institucionet financiare islame punojnë për të mbledhur kursimet dhe për t'i investuar ato në formën me të mirë të mundshme, dhe ndryshe nga bankat tradicionale ato marrin përsipër rrezikun e humbjes nga investimet e përbashkëta mes palëve dhe nga ana tjetër fitimin e tyre e marrin prej këtyre investimeve dhe jo prej kamatës.

Arti islam: etikë dhe estetikë

Nga Edison Çeraj

HYRJE

Sipas Titus Burchkardt-it, substanca e artit është bukuria. Në termat e Fesë Islame kjo është një cilësi hyjnore dhe në këtillesinë e saj ka një aspekt dyjar: në botë është pamja; është veshja që mbështjell qenien e bukur dhe gjërat e bukura; ndërsa të Zoti, sakaq, apo në vetvete, ajo është bukuri kullueshmërisht e brendshme; është cilësia hyjnore, që, mes të gjitha cilësive hyjnore të manifestuara në botë, risjell ndër mend më drejtpërdrejt Qenien e kulluar.

Pikërisht në sajë të përkujtimit dhe përmendjes së Qenies lindi dhe u zhvillua arti islam; si një zgjatim apo mëshirim i vetë Islamit apo i të vërtetave që ai synon të përçojë te njerëzit. Duke pasur parasysh këtë, mund të pohojmë se nuk është e vërtetë ajo që shkruan më pas po Burchkardt-i: "Ishte, në fakt, braktisja e mjedisit primitiv arab dhe përballja me trashëgiminë artistike të popujve të pushtuar apo të konvertuar që e bëri të nevojshme lindjen e një arti përshtat Islamit dhe që e bëri të mundur që kjo të ndodhë." Nuk është e vërtetë, pasi arti islam buroi dhe u shfaq natyrshëm, pra pashmangshëm, – natyrisht në rrethana të caktuara dhe të ndryshme nga njëra hapësirë islame në tjetrën – si një nevojë për të demonstruar të Vërtetën edhe me këtë gjuhë, ndryshe nga arti evropian apo perëndimor në përgjithësi që është në kërkim të saj. Pikërisht për këtë arsye arti perëndimor është aq i ndryshëm nga lindori; sepse kanë qëllime të ndryshme; sepse i qasen krejt ndryshe njeriut dhe jetës. Përpara se të ndalemi te kuptimi dhe shprehja e artit islam, pra të estetikës islame, e shohim të udhës dhe madje të pashmangshme të ndalemi në krye të transcendenca hyjnore, pasi është pikërisht kjo (besimi, konceptimi dhe veprimi sipas saj) që bën dallimin ndërmjet Islamit dhe feve apo besimeve të tjera, dhe për rrjedhojë është po çështja e transcendençës ajo që e bën artistin musliman dhe veprën e tij të ndryshme nga artisti jomusliman dhe vepra e tij.

PËRBALLJA ME

TRANSCENDENCËN

Letërsia greko-romake ka njohur parimin e hyjnizimit përmes idealizimit. Në këtë proces, konkretja (një qenie njerëzore ose një objekt në natyrë) ndahej prej shembullit apo konkretizimit të vet individual me qëllimin për të përforcuar cilësitë e saj. Kur këto cilësi kishin arritur shkallën më të fundit të mundshme, objekti paraqitej si ai që natyra duhej ta prodhonte dhe dëshironte ta prodhonte, por që nuk ia kishte dalë ta bënte përmes ngurrimit dhe njëmijenje përpyjekjeve të saj. Në këto përpyjekje ajo mund të kishte pasur vetëm sukses të pjesshëm. Arti është më i aftë se natyra; në të, artisti mund të prodhojë, por kurdoherë dështonte ta bënte këtë. Vepra e artit, për këtë arsye, nuk është një imitim i natyrës, siç mendonte Platoni; e as që është ky një përgjithësim empirik prej asaj që është e dhënë në natyrë. Është a priori, e kështu, transcendente apo hyjnore, duke qenë se është produkt i një procesi idealizimi të zbatuar deri në shkallën më të plotë e përfundimtare.

Perënditë e Greqisë së lashtë nuk ishin realitete transcendente, as krejtësisht e ontologjikisht tjetër gjë përveçse natyrë. Ata ishin prodhim i të njëjtimit proces idealizimi, të zbatuar prej gjenisë njerëzore. Ata ishin njerëzorë, që të gjithë tepër njerëzorë; qejflinj, ngurrues, urrejtes, dashurues, komplotistë e kundër-komplotistë kundër njëri-tjetrit; përfaqësues të çdo aspekti të personalitetit njerëzor, të çdo force të natyrës, prej të cilës ata

ishin idealizimi përfundimtar. Këto perëndi bashkëpunon me heronjtë apo me njerëz që kishin një pozitë të caktuar në shoqëri, për të arritur kështu një qëllim i cili ishte projektim i dëshirës njerëzore për të zotëruar diçka, për të ngadhënjyer apo për të mbërritur te një ideal që përthyej te tokësorja si tepër tokësor. Kështu njerëzorët i zotëronin perënditë, pavarësisht të papriturave që këta të fundit u caktonin, pasi edhe këto të papritura për njerëzorët rrefesheshin nga poetët si domosdoshmëri e vendosjes së një dallimi apo kufiri të "pamundur" ndërmjet të epërme dhe të poshtme.

Kur skulptori i paraqiste ata në mermer apo poeti në vetëzbulimin e tij dramatik, çdo njeri që kuptonte gjuhën belbëzuese të natyrës do të thërriste: "Po, pikërisht kjo është ajo që natyra ka dashur të thotë!" Ky është natyralizëm dhe lashtësia klasike ishte shembulli më i mirë i tij. Ndaj dhe është mashtruese e çorientuese të flasësh për transcendençë në lashtësinë greko-romake. Do të ishte më mirë të flitej për imanencë. Imanenca kërkon natyroren, korrekte dhe empiriken, për arsye se ajo është një përmasë e kësaj. Ajo nuk e shmang konkretin, për arsyen se është një idealizim i natyrores, dhe pa natyroren ajo nuk mund të arrihet. Kjo është edhe arsyeja se pse arti i Greqisë dhe i Romës është figurativ; dhe interpretimi i figurave të caktuara në art, apo portretizimi, është në nivelin më të lartë.

Evropa e rigjeti trashëgiminë e saj të lashtësisë dhe u rivi në zotërim të saj pas një mijëvjeçari, në kohën e Rilindjes. Gjatë atyre njëmijë vjetëve Krishterimi u përpoq nën një estetikë të trazuar dhe të errët, e cila gërshtonte elementet e trashëgimisë greke me disa elemente të asaj semite. Rrjedhimi qe Bizanti arti i të cilit nuk u ngrit kurrë përtej ilustrimit. Pika më e fortë e artit bizantin, pra, ikona, ishte jonatyraliste në formë (e kështu, pra, semite, në ndjekje të trashëgimisë çifute) dhe natyraliste në përmbajtje, për arsye të ideve discursive, që ajo shprehte në figura apo drejtpërdrejtë në titujt që u caktoheshin figurave prej artistit. Elementi semit u shkund tej prej artistëve të Rilindjes, që prodhuan imazhe të Jezuit, të Marisë, të Atit e të shenjtorëve në përputhje me kuptimet e krishtera që u njiheshin atyre, drejtpërdrejtë përmes vetë figurave, në stilin e Greqisë së lashtë.

Megjithëse autoritet e Krishterimit, në fillim, e dënuan natyralizmin si kthim në paganizëm/idhujtari, ata u pajtuan me të, më në fund, për arsye të lidhjes së hyjnisë me natyrën, implicite në mishërim. Që nga ajo kohë, arti i Krishterimit ka qenë kryesisht figurativ dhe idealizues. Duket se kjo u pa si e kënaqshme, pasi transcendenca në mendjen e të krishterit nuk shtronte kurrë kërkesa që arti figurativ të mund të mos i përmbushte. Pra, krejt ndryshe nga mendja e muslimanit, që pranonte transcendençën absolute të Hyjnisë, siç lexojmë në Kuran: "Asgjë nuk i shëmbëllen Atij. Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha." (42/11) Siç e vëmë re, ndryshe nga i krishteri, muslimani pranon transcendençën e plotë dhe absolute të Hyjnisë. Pra, kjo nuk mund të pajtohej në asnjë mënyrë me imanencën e zbutur që toleronte shprehjen e hyjnisë në figura, pasi Zoti nuk ishte "tjetër" veç të natyrshmes, përveç idealizimit të Tij përfundimtar. Realiteti përfundimtar, për të cilin merakoset muslimani, prej të cilit mundohet, vullnetin e të cilit ai është gjithmonë në kërkim për ta gjetur, urdhrit të të cilit ai mundohet kurdoherë që t'i bindet dhe përmendjen e të cilit e ka kurdoherë në buzë nga mëngjesi gjer në mbrëmje, në thuajse çdo fjali, është një realitet transcendent, thelbi

dhe përkufizimi i të cilit është se ai është krejt tjetër nga i gjithë krijimi, qoftë kjo pjesa e dukshme dhe e zbuluar e krijimit, qoftë pjesa e padukshme apo e pazbuluar e tij. Duke qenë se ky realitet qëndron në anën tjetër të krijimit, ai është "krejtësisht tjetër" dhe i papasqyrueshëm prej asgjëje në krijim. Por ndryshe nga çfarë kanë bërë çifutët, që, pikërisht për këtë arsye kanë hequr dorë krejtësisht nga përpjekja për estetikë, duke mëtuar se transcendenca hyjnore nuk lejon hapësirë për arte pamore, artisti musliman i pranonte artet pamore dhe u njihje atyre si detyrë të parë të shpallurit se natyra nuk është një mjet artistik.

Si stilizimi, ashtu edhe idealizimi e tjetërsojnë të natyrshmen dhe konkretin. Po nëse idealizimi tjetërson aq sa për ta bërë më të natyrshëm, më përfaqësues të gjinisë së vet, stilizimi e tjetërson aq sa ta mohojë konkretin bashkë me gjininë e vet. Stilizimi e shndërron natyrën në një mënyrë të tillë, sa të mohojë natyrmërinë e saj. Vetëm figura e stilizuar sugjeron atë që i përket figura. Figura është zbrazur nga përmbajtja e saj dhe mbetet një guaskë, përdorimi i së cilës është për të shprehur mohimin. E njëjta gjë është e vërtetë për figurat njerëzore dhe të kafshëve, për hardhinë, gjethen dhe lulen në artet e Islamit. Stilizimi i tyre është mënyra e artistit musliman për t'i thënë jo natyrës, shembullit të saj konkret dhe formës së saj ideale. Ideja se asgjë në natyrë nuk përbën një mjet të përshtatshëm për shprehje artistike, që është qëllimi i dukshëm i të gjithë artit pamor islam, është i barasvlershëm me pjesën e parë të dëshmisë së besimit, në të cilën pohohet se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Zotit. Ashtu sikurse teologjia islame, që na ka treguar se asgjë, absolutisht asgjë në natyrë nuk është Zot, apo hyjnore në ndonjë mënyrë (i gjithë krijimi është krijimi dhe, si i tillë është profan), ashtu edhe artisti musliman, në shprehjen e tij estetike, na tregon se asgjë në natyrë nuk mund të përbëjë një shprehje të Hyjnisë.

Sa më shumë që artisti musliman është përsosur në stilizim, aq më shumë ka feksur në të mendimi se transcendenca e Zotit kërkonte më shumë sesa stilizim nëse ajo duhej të shprehej me sukses në estetikë. Kështu, ai zbuloi se tërësia e natyrës mund të mohohet en bloc nëse ai e braktiste stilizimin e objekteve natyrore dhe u rikthehej figurave gjeometrike. Këto janë krejt e kundërta e natyrës për mënyrën si ajo kuptohet prej nesh. Në të vërtetë, ato qëndrojnë në një përfundim logjik të procesit të stilizimit, ku stilizimi i vreshtit, i kërcellit, i gjethes dhe i lulës arrin qëllimin e tij përfundimtar. Të ngresh figurën gjeometrike në mjet të vetëm të arteve pamore është një vendim krejtësisht në përputhje me dëshminë La ilaha il-la Allah. Në tërësinë e krijimit nuk ka asgjë që të jetë Allah apo që të jetë pjesë e Allahut apo që, në çfarëdo mënyrë, të jetë e shoqëruar me Allahun.

QËLLIMI I ARTIT ISLAM

Duke pasur parasysh çfarë trajtuam në pjesën e parë të këtij studimi, vijmë në përfundimin se i gjithë arti islam është manifestim i së Vërtetës, le të themi, një ndër zgjatimet e saj që synon përherë njeriun, dhe si i tillë ai ta përkujton e ta përmend vazhdimisht atë dhe, përsëri si i tillë, arti islam shfaqet si një përkthim në gjuhën pamore i të vërtetave që burojnë nga Kurani dhe Tradita e Profetit Muhamed. Pikërisht së këndejmi i vjen frymëzimi dhe pikënisja artistit musliman. Duke qenë se Zoti është Krijuesi i çdo gjëje, – nga hiçi (ex nihilo) – pa ekzistuar më parë asgjë, por vetëm Ai, del që – sipas Islamit – qëllimi i krijimit në përgjithësi dhe i njeriut në veçanti është njohja dhe adhurimi

i Zotit. Kështu që, natyrshëm, synimi i artit islam është dhe mbetet përcimi i këtij mesazhi ndër njerëz.

Në Kuran Lexojmë: "Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë." (Edh-Dhārijāt, 56) Kësisoj, edhe vetë arti kthehet në një adhurim për artistin musliman, pikërisht duke marrë në konsideratën qëllimin, ashtu siç thuhet në një thënie të Profetit:

"Çdo vepër është (gjykohej) sipas qëllimit."

Në këtë pikë lypsen thënë dy fjalë në lidhje me nocionin e adhurimit.

Dihet që në fenë islame e ashtuquajtura ndarje ndërmjet sferës fetare dhe asaj laike përbën një shtrembërim të madh, që ka shkaktuar keqkuptime vërtetë problematike në raportin e njeriut me Zotin, e për rrjedhojë edhe në raportin tonë me njëri-tjetrin. Sipas Islamit e gjithë jeta mund dhe duhet t'i kushtohet Zotit, dhe në këtë mënyrë çdo vepër e veprimtari që mund të bëjë njeriu shndërrohet në adhurim përmes qëllimit. Ja se çfarë lexojmë në Kuran në këtë kontekst: "Thuaj: 'Në të vërtetë, namazi im, kurhani im, jeta ime dhe vdekja ime, i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve. Ai nuk ka asnjë ortak. Kështu jam urdhëruar dhe unë jam i pari që i nënshtrohëm Atij.'" (El-En'ām)

Pra, jeta dhe vdekja i kushtohen Zotit: domethënë, çdo gjë. Por, gjithëherë duke pasur parasysh një parim tjetër të Islamit, se "qëllimi nuk e justifikon mjetin", siç ndodh me hebrejtë. Si qëllimi ashtu dhe mjeti përmes të cilit përmushet qëllimi duhet të jenë brenda kornizave që orienton Kurani dhe sidomos Profeti, që është përkthyesi par excellence i Kuranit në realitetin e jetuar. Një herë, në kohën e Profetit, këtu e mbi katërmëdhjetë shekuj të shkuar, një hebre i drejtohet si me shpoti njërit prej shokëve të Profetit, duke i thënë se "ai Profeti juaj po u mëson edhe sesi të hyni në nevojtores". – Po – ia kthen ai – na mëson si të hyjmë në nevojtores e deri si të drejtojmë shtetin.

Me pak fjalë, në këtë kuptim e gjithë jeta e njeriut mund të kthehet në adhurim, duke ia përkushtuar Zotit çdo frymëmarrje. Prandaj, për sa më sipër, në shumë prej veprave të artit islam anekënd botës islame nuk i gjejmë emrat e autorëve, pasi merret si e mirëqenë se këto vepra dëshmojnë Zotin, dhe si të tilla janë adhurime vetjake të artistit, dhe përderisa ia ka kushtuar Zotit, s'ka pse të vihet emri, pasi mjafton që e ka shkruar atë te Zoti i tij i Gjithëdijshëm, që është në dijeni për çdo ngjyrë e formë që i përkushtohet. Sigurisht kjo nuk nënkupton që artistit nuk duhet ta vendosë emrin në veprën e tij; fjala është për një fenomenologji të këtij arti, e cila hedh dritë drejt thelbit, dhe është pikërisht marrëdhënia me këtë të fundit që bën disa dallime të holla në dukje brenda një sfere të gjerë veprimi. Pikërisht në këtë kuptim arti islam nuk mund të përcaktohet si abstrakt, pavarësisht se ky i fundit është frymëzuar prej tij. Përkundrazi, arti islam është thellësisht dëshmuar dhe si i tillë duhet kundruar. Duke ndërhyrë në sipërfaqe të caktuara, të jashtme apo të brendshme, të cilat janë krejtësisht anjanjëse e në një farë mënyrë pa jetë, artisti musliman gjallëron ambientin në mënyrën e vet, pasi ajo që na rrethon ka shumë rëndësi se çfarë është e se si është, duke qenë se njeriu krijon një marrëdhënie të vazhdueshme me të; aq më tepër vendi i lutjeve/ritualeve (xhamia) dhe vendi ku jetojmë (shtëpia). Në këtë mënyrë, pothuajse çdo gjë që e rrethon njeriun i dëshmon atij për Zotin, ashtu sikundërse ndodh në natyrë, ku çdo gjë pa përjashtim është në vendin e vet dhe kryen një funksion të caktuar, që nga perspektiva islame kjo nënkupton nënshttrim/adhurim ndaj Zotit.

Kjo është një kumtesë e mbajtur nga autori në takimin "Gjetja e rrugëve të komunikimit me shoqërinë e sotme", i cili së shpejti do të vihet në qarkullim dhe si libër.

A.M.B.C

ALBANIAN MUSLIM BUSINESS CENTRE

www.lidhjatregtareve.com

DYQANI I MISHIT "HALLALL"

- ✓ Tregton mish vici, qengji, qofte dhe sallameri të firmës "Meka", me shumicë dhe pakicë.
- ✓ Ofron qengja për kurbanë dhe akika.

Adresa: Rr. "Bedri Cullhaj", tek Goni, pranë Xhamisë së Kombinatit
Tel: 04 2350569; Cel: 0672050070
Email: agronxhepa@hotmail.com

DYQANI I MISHIT "HALLALL", Kombinat

PRODUKTE NATYRALE

Produkte bimore të cilësisë më të mirë nga vendet e Lindjes!

Jeni të mirëpritur!

Në dyqanin tonë do të gjeni:

- Produkte të firmës "Phenomenal"; vaj të farës së zezë (Habbe Seuda) etj.
- Vajra bimore të firmës "Tact" (mbi 70 lloje bimësh)
- Mjaltë nga lulja e farës së zezë, mjaltë me polen, mjaltë me qumësht blete, mjaltë sidri, etj.
- Hurma arabie të freskëta dhe ujë zemzemi
- Kremra të ndryshëm të firmës "Orchid" dhe shampo
- Vajra el -Bedil, përzierje vajore kundër rënies së flokut
- Parfume vajore (3 ml) me aroma të llojllojshme
- Parfume me mbushje të markave më të njohura europiane
- Misvak dhe pastë dhëmbësh me misvak
- Këna bimore 100% natyrale për flokë dhe për duar.
- Kohël bimor për sytë etj.

Adresa: Rr. e Kavajës,
rrugica përballë xhamisë
"Dine Hoxha", Tiranë

Cel: 0672812607 / 0672821589